

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2021 -2027

GMINA I MIASTO DOBCZYCE

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY	12
Informacje ogólne	12
Struktura demograficzna mieszkańców	13
Infrastruktura społeczno- techniczna	16
Oświata	16
Opieka Zdrowotna	20
Bezpieczeństwo	22
Kultura i sport	24
Turystyka i rekreacja	30
Rynek pracy	32
Gospodarka	33
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DOBCZYCE	36
Problemy w obszarze pomocy społecznej	38
Bezrobocie	43
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	44
Alkoholizm	44
Narkomania	52
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	54
Ubóstwo	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	67
Przemoc w rodzinie	70
Problemy w środowisku szkolnym	76
Używanie substancji psychoaktywnych	76
Przemoc rówieśnicza	85
Cyberprzemoc	85
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze	86

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	88
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	97
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	107
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	107
SPIS TABEL	109
SPIS RYSUNKÓW.....	110
SPIS WYKRESÓW	110
BIBLIOGRAFIA.....	112
Spis publikacji.....	112
Źródła internetowe	113

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1876 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „*opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ Ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Dobczyce. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie Dobczyce przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej we wrześniu 2020 r.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Dobczyce na lata 2021- 2027 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Dobczyce wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Dobczyce na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Dobczyce na lata 2021-2027 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*)

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarządzanie-rozwojem>

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

Projekt Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Projekt Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Cel główny strategii- Małopolska regionem zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym.

Centralne miejsce w interwencji podejmowanej na kanwie Strategii zajmą Małopolanie oraz ich rodziny. Zasadniczym punktem odniesienia dla działań wspierających rozwój regionu będzie wyrównywanie szans rozwojowych małopolskich rodzin. Dlatego też wszelkie aktywności Samorządu Województwa zmierzające do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, jak i terytorialnym, inicjowane będą z myślą o małopolskich rodzinach.

W Strategii wyodrębniono pięć obszarów, w ramach których dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów szczegółowych.

I. Małopolanie - Cel strategiczny: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie

Kierunki działań:

1. Małopolskie rodziny
2. Opieka zdrowotna
3. Edukacja
4. Ochrona dziedzictwa i uczestnictwo w kulturze
5. Wspieranie aktywności zawodowej
6. Bezpieczeństwo mieszkańców

II. Gospodarka- Cel strategiczny: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Małopolski

Kierunki działań:

1. Innowacyjna Małopolska
2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość
3. Turystyka, sport i przemysły czasu wolnego
4. Zintegrowany i zrównoważony transport
5. Cyfrowa Małopolska
6. Gospodarka o obiegu zamkniętym

III. Środowisko- Cel strategiczny: Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, krajobrazu i przestrzeni zamieszkania oraz świadomi ekologicznie Małopolanie

Kierunki działań:

1. Poprawa jakości powietrza
2. Zrównoważone gospodarowanie wodą i łagodzenie skutków ekstremalnych zjawisk przyrodniczych
3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna
4. Racjonalna gospodarka odpadami
5. Ochrona i kształtowanie bioróżnorodności oraz krajobrazu Małopolski

IV. Zarządzanie strategiczne rozwojem województwa- Cel strategiczny: System zarządzania strategicznego rozwojem w województwie dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030

Kierunki działań:

1. System zarządzania strategicznego rozwojem
2. Współpraca i partnerstwo
3. Promocja Małopolski

V. Rozwój zrównoważony terytorialnie- Cel strategiczny: Zrównoważony i trwały rozwój województwa w oparciu o endogeniczne potencjały poszczególnych obszarów Małopolski

Kierunki działań:

1. Rozwój przestrzenny województwa
2. Wsparcie małopolskich miast
3. Rozwój obszarów wiejskich
4. Spójność wewnątrzregionalna i dostępność⁵

Strategia Rozwoju Gminy Dobczyce na lata 2016-2022

W dokumencie sformułowano wizję rozwoju gminy jako: „Gmina Dobczyce- gminą zapewniającą wysoką jakość życia mieszkańcom, atrakcyjną dla przedsiębiorców i turystów, rozwijającą się w oparciu o posiadane zasoby i potencjał”.

⁵ <https://www.malopolska.pl/strategia-2030>

Strategia Rozwoju Gminy Dobczyce na lata 2016-2022 zakłada osiągnięcie następujących celów strategicznych, przyporządkowanych poszczególnym obszarom:

- **Obszar strategiczny A:** Sfera społeczna
- **Cel strategiczny A:** Wzmacnianie aktywności lokalnej społeczności i integracji mieszkańców, zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym.
- **Obszar strategiczny B:** Gospodarka
- **Cel strategiczny B:** Rozwój gospodarczy gminy w oparciu o posiadane zasoby oraz walory.
- **Obszar strategiczny C:** Infrastruktura
- **Cel strategiczny C:** Podniesienie jakości życia mieszkańców oraz poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy przez rozwój infrastruktury.
- **Obszar strategiczny D:** Przestrzeń
- **Cel strategiczny D:** Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz ochrona i wykorzystanie posiadanych walorów przyrodniczo-krajobrazowych i zasobów dziedzictwa kulturowego w procesie rozwoju.⁶

⁶ <https://www.dobczyce.pl/dla-mieszkancow/strategia-rozwoju-gminy.html>

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Gmina Dobczyce to gmina miejsko- wiejska, położona w województwie małopolskim, w powiecie myślenickim. Graniczy z 6 gminami: od zachodu z Myślenicami i Sieprawiem, od południa z Raciechowicami i Wiśniową, od wschodu z Gdowem a od północy z Wieliczką. Gmina Dobczyce położona jest na obszarze 66,4 km².

Do gminy należy 13 sołectw: Bieńkowice, Brzączowice, Brzezowa, Dziekanowice, Kędzierzynka, Kornatka, Niezdów, Nowa Wieś, Rudnik, Sieraków, Skrzynka, Stadniki, Stojowice.

Rysunek 1. Gmina Dobczyce- sołectwa

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2019 r. gmina Dobczyce liczy 15 321 mieszkańców; z czego 50,30% stanowią kobiety (7 703), a 49,70% mężczyźni (7 618). Współczynnik feminizacji dla Gminy Dobczyce wynosi 101 (na 100 mężczyzn przypada 101 kobiet). Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż z każdym rokiem liczba mieszkańców stopniowo wzrasta.

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019

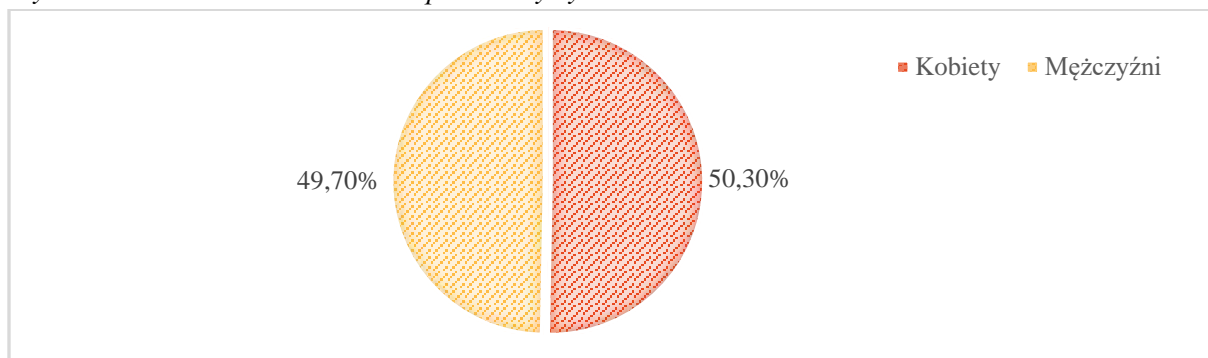

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2014- 2019

Jednostka terytorialna	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dobczyce – gmina						
Liczba mieszkańców ogółem;	15 114	15 168	15 197	15 227	15 272	15 321
w tym:						
- Kobiety	7 621	7 672	7 672	7 671	7 692	7 703
- Mężczyźni	7 493	7 513	7 525	7 556	7 580	7 618
Dobczyce – miasto						
Liczba mieszkańców ogółem;	6 449	6 442	6 434	6 425	6 434	6 427
w tym:						
- Kobiety	3 319	3 309	3 297	3 126	3 292	3 281
- Mężczyźni	3 130	3 133	3 137	3 299	3 142	3 146
Dobczyce - obszar wiejski						
Liczba mieszkańców ogółem;	8 665	8 726	8 763	8 802	8 838	8 894
w tym:						
- Kobiety	4 302	4 346	4 375	4 372	4 400	4 422
- Mężczyźni	4 363	4 380	4 388	4 430	4 438	4 472

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku w gminie Dobczyce zarejestrowano 169 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 164 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi 5. W tym samym roku w gminie odnotowano 6 zameldowań z zagranicy oraz zarejestrowano 4 wymeldowania za granicę, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi 2.

Gminę Dobczyce cechuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec 2019 roku wyniósł 56. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 3,67 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2019 roku w gminie odnotowano 171 urodzeń dzieci, w tym 43,90% dziewczynek i 56,10% chłopców. W tym samym czasie doszło do 115 zgonów, co odpowiada 7,53 zgonom na 1000 mieszkańców. Dodatni przyrost naturalny utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Przyrost naturalny, ogółem w tym:	43	74	48	44	38	56
- Kobiety	23	42	13	18	11	18
- Mężczyźni	20	32	35	26	27	38
Urodzenia żywe ogółem, w tym:	172	189	179	180	169	171
- Kobiety	80	97	87	90	73	75
- Mężczyźni	92	92	92	90	96	96
Zgony ogółem, w tym:	129	115	131	136	131	115
- Kobiety	57	55	74	72	62	57
- Mężczyźni	72	60	57	64	69	58

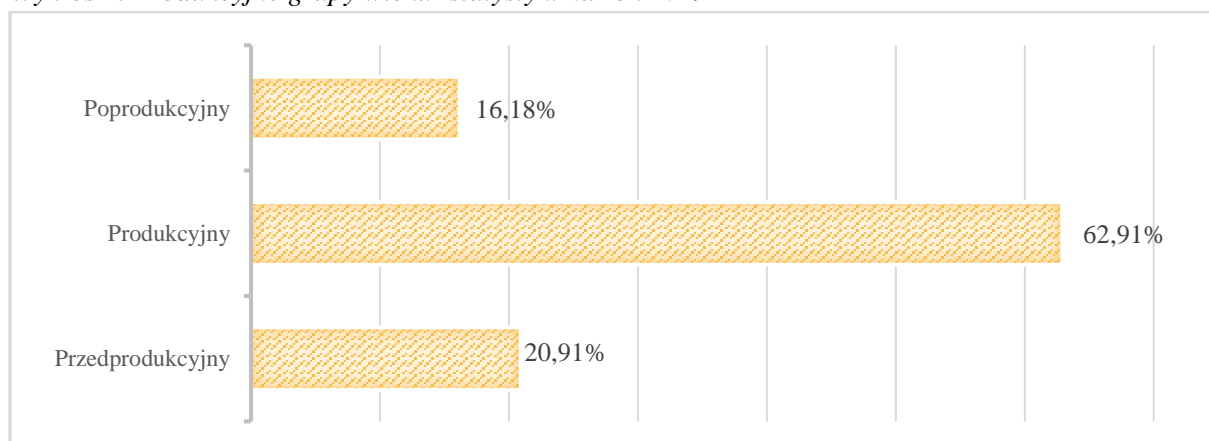
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane statystyczne na koniec roku 2019 wskazują, że 62,91% mieszkańców gminy Dobczyce jest w wieku produkcyjnym, 20,91% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,18% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym dla gminy Dobczyce jest równy 58,9. Jest on niższy w porównaniu do województwa małopolskiego (65,1) jak również w stosunku do całego kraju (66,7).⁷

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#>

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Zgodnie ze stanem na 30 września 2019 roku, na terenie gminy Dobczyce działa łącznie osiem placówek wychowania przedszkolnego, w tym trzy przedszkola:

- Przedszkole Samorządowe nr 1 w Dobzycach,
- Przedszkole Samorządowe nr 3 w Dobzycach,
- Niepubliczne Przedszkole Bajkoland w Dobzycach,
- Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Brączowicach,
- Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Dziekanowicach,
- Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Kornatce,
- Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi,
- Przedszkole przy Szkole Podstawowej w Stadnikach.

Aktualnie na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,55 osób. Można zatem stwierdzić, iż na terenie gminy Dobczyce mamy do czynienia z relatywnie dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej.

Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy

	2016/17	2017/18	2018/19
Placówki wychowania przedszkolnego;	8	8	8
w tym przedszkola:	3	3	3
Miejsca w przedszkolach	370	400	400
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego;	618	617	619
w tym w przedszkolach			

Źródło: GUS

Od września 2019 roku rozpoczął działalność Żłobek Gminny w Dobzycach, którego siedzibą jest budynek Przedszkola Samorządowego nr 3 w Dobzycach. Na terenie gminy funkcjonuje również Niepubliczny żłobek Malucholandia w Dobzycach.

Na terenie gminy Dobczyce funkcjonuje siedem szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Dobczycach,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Dobczycach,
- Szkoła Podstawowa w Stadnikach,
- Szkoła Podstawowa w Dziekanowicach,
- Szkoła Podstawowa w Kornatce,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi,
- Szkoła Podstawowa w Brzączowicach.

Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 18 uczniów. W roku szkolnym 2018/19 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się łącznie 1390 uczniów. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o ponad 37,00%. Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 r. gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych. W rezultacie powstały szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy

	2016/17	2017/18	2018/19
Szkoły podstawowe	6	7	7
Uczniowie szkół podstawowych	1014	1180	1390

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Szkół im. Józefa Tischnera w Dobczycach, gdzie absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkole branżowej I stopnia, technikum lub liceum profilowanym (liceum mundurowe, ratownicze, pożarnicze i policyjne). Ponadto absolwenci mają możliwość kształcenia się w innych szkołach publicznych, znajdujących się na obszarze powiatu myślenickiego. Są to placówki o profilu ogólnokształcącym oraz technicznym, m.in. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Myślenicach, Zespół Szkół Małopolska Szkoła Gościnności w Myślenicach, Zespół Szkół Techniczno-Ekonomicznych w Myślenicach, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Lubniu,

Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Sułkowicach, Technikum w Zespole Szkół im. Andrzeja Średniawskiego w Myślenicach, wieloprofilowy Zespół Szkół w Dobczycach.⁸

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 154 dorosłych mieszkańców gminy Dobczyce. Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 36,36% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej, natomiast 23,38% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie nie jest wystarczająca. Pozostałe 40,26% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 38,96% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 27,27% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 33,77% respondentów nie wyraziło swojej opinii. Ponadto, zdecydowana większość mieszkańców oceniła na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie.

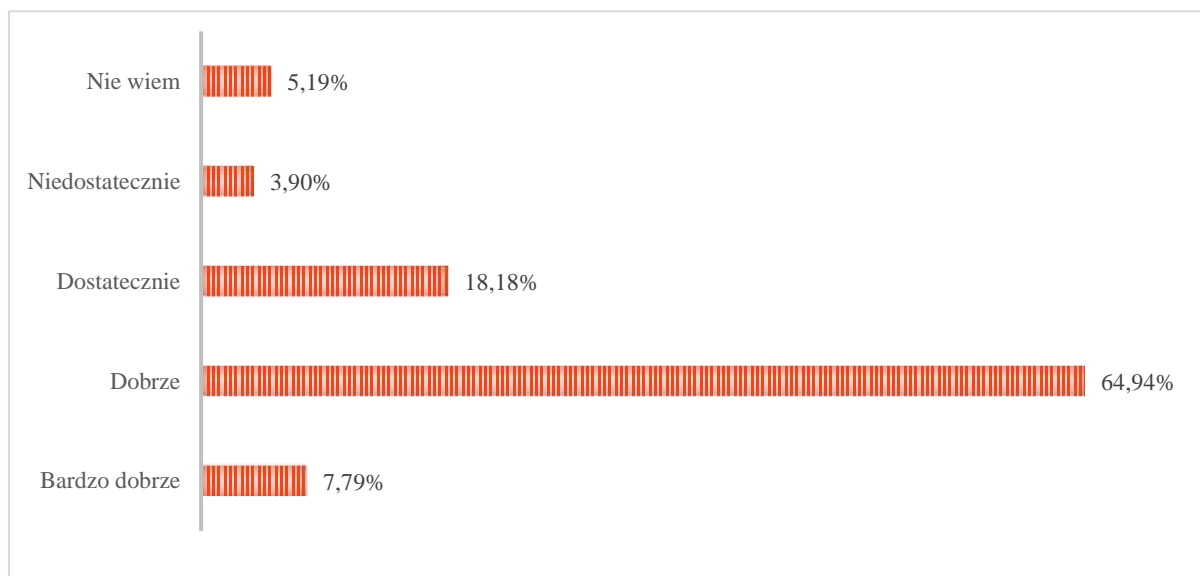
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi

Czy oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi zaspokaja potrzeby mieszkańców?	Tak	Nie	Nie wiem
Opieka na dziećmi do lat 3	36,36%	23,38%	40,26%
Opieka przedszkolna	38,96%	27,27%	33,77%

⁸ Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok, dostęp on-line:

https://www.dobczyce.pl/sites/default/files/bip_komunikaty/raport_o_stanie_gminy_dobczyce_za_2019.pdf

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy Dobczyce zapewniają następujące przychodnie:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dobczycach;
- Przychodnia Specjalmed.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej działają poradnie specjalistyczne takie jak: laryngologiczna, dermatologiczna, neurologiczna, okulistyczna, internistyczno-pediatryczna, stomatologiczna oraz pracownia rehabilitacji.⁹

Przychodnia Specjalmed świadczy kompleksową opiekę medyczną i oferuje specjalistyczne usługi w zakresie: podstawowej opieki zdrowotnej, poradni specjalistycznych, stomatologii, pielęgniarskiej opieki długoterminowej, domowej opieki paliatywnej i hospicyjnej, opieki onkologicznej, tlenoterapii domowej, usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych i samotnych.¹⁰

W roku 2019 udzielono łącznie 114 686 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 69 554 porad w ramach opieki podstawowej.¹¹

Na terenie gminy działa siedem ogólnodostępnych aptek, dzięki czemu mieszkańcy mają zapewniony dobry dostęp do leków.

Ponad połowa mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym oceniła na poziomie dobrym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia, a 5,19% uznało, że jest ona bardzo dobra. Kolejno 27,27% ankietowanych przyznało, że gmina jest dostatecznie przygotowana w tym zakresie, natomiast 14,29% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna. Pozostałe 2,60% nie wyraziło swojej opinii. Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów na NFZ (np. kardiolog, pulmonolog, laryngolog) i gmina powinna podjąć działania w tym zakresie. Ankietowani zwrócili również uwagę na konieczność poszerzenia oferty programów zdrowotnych dla osób starszych (np. rehabilitacyjnych), wprowadzenia bezpłatnych pakietów badań dla ludzi

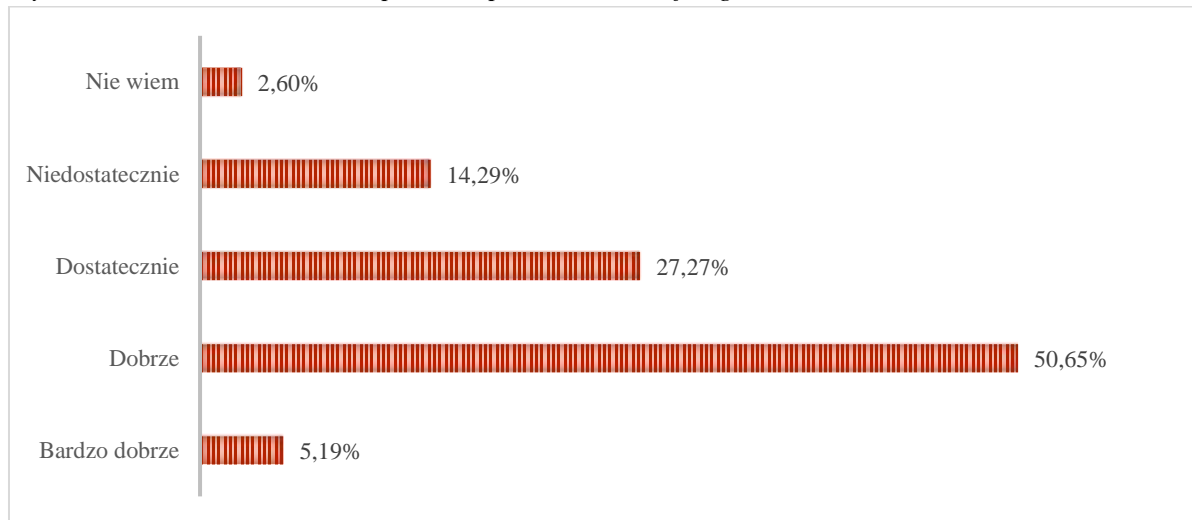
⁹ <https://www.dobczyce.pl/dla-mieszkanow/niepubliczny-zak%C5%82ad-opieki-zdrowotnej-w-dobczycach.html>

¹⁰ <https://specjalmed.pl/>

¹¹ <https://bd1.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

młodych, a także podejmowania działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki prozdrowotnej. Pojawiły się również sugestie dotyczące zwiększenia standardu obsługi pacjentów poprzez promowanie bardziej przyjaznej, otwartej postawy personelu medycznego.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komisariat Policji w Dobzycach.

W 2019 roku w gminie Dobczyce stwierdzono 180 przestępstw (szacunkowo w oparciu o dane powiatowe). Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,80 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa małopolskiego (23,5) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (20,75).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Dobczyce najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 8,30 (wykrywalność 78%) oraz przeciwko mieniu - 3,60 (wykrywalność 43%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,52 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,56 (45%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,19 (87%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Dobczyce wynosi 78,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa małopolskiego (79,00%) oraz wyższy od wskaźnika dla całej Polski (73,00%).

Biorąc pod uwagę ostatnie lata można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2014-2017 dane dotyczące ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych na terenie gminy Dobczyce charakteryzowała tendencja spadkowa, po czym w roku kolejnym nastąpił wzrost. W roku 2019 ogólna liczba przestępstw stwierdzonych była najwyższa biorąc pod uwagę ostatnie lata i były to przede wszystkim przestępstwa o charakterze kryminalnym.¹²

Tabela 6. Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) na terenie gminy w latach 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	173	149	143	136	152	180
Kryminalne	100	97	87	88	111	127
Gospodarcze	37	21	21	18	19	24
Drogowe	30	27	26	23	17	23
Przeciwko życiu i zdrowiu	3	3	3	3	4	3
Przeciwko mieniu	82	67	63	58	52	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹² https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Dobczyce#poziom-przestepczosci

Na terenie gminy działa 13 jednostek Ochotniczych Staży Pożarnych, w tym 10 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych łącznie zrzeszających 597 strażaków. Do zadań jednostek OSP należy przede wszystkim zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzonych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, a także informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych. Trzy jednostki włączone są do Krajowego Sytemu Ratowniczo – Gaśniczego (KRSG) – Dobczyce, Kornatka, Sieraków.

- OSP w Bieńkowicach,
- OSP w Brzeczowicach,
- OPS w Brzezowej,
- OSP w Dobzycach,
- OSP w Dziekanowicach,
- OSP w Kędzierzynie,
- OSP w Kornatce,
- OSP w Nowej Wsi,
- OSP w Rudniku,
- OSP w Sierakowie,
- OSP w Skrzynce,
- OSP w Stadnikach,
- OSP w Stojowicach.

W ramach działań ratowniczych w 2019 roku jednostki OSP uczestniczyły w 58 wyjazdach do pożarów, 119 przypadków miejscowych zagrożeń (m.in. wypadków) oraz 2 alarmów fałszywych.¹³

¹³ Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok, dostęp on-line:

https://www.dobczyce.pl/sites/default/files/bip_komunikaty/raport_o_stanie_gminy_dobczyce_za_2019.pdf

Kultura i sport

Głównymi instytucjami kultury w gminie Dobczyce są Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Dobczycach oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Dobczycach.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Dobczycach od 2011 roku swoją siedzibę ma w Regionalnym Centrum Oświatowo- Sportowym w Dobczycach, którego został administratorem. W skład infrastruktury MGOKiS wchodzi aula widowiskowa, hala sportowa, foyer o charakterze wystawienniczym oraz sale tematyczne. MGOKiS jest również zarządcą Boiska Sportowego „Orlik 2012”.

Podstawowe zadania statutowe MGOKiS to rozpoznawanie oraz pobudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych, przygotowanie do przyjmowania i odbioru wartości kulturalnych, kształtowanie aktywnego uczestnictwa w kulturze, tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego, stwarzanie warunków dla funkcjonowania amatorskich artystycznych kół i klubów zainteresowań, sekcji, zespołów itp., edukacja kulturalna oraz popularyzacja wiedzy i sztuki, popularyzacja kultury fizycznej i turystyki. Swoje zadania MGOKiS realizuje m.in. poprzez: organizację imprez artystycznych, rozrywkowych i sportowych, pomoc zespołowym formom twórczości, podejmowanie przedsięwzięć edukacyjnych i oświatowych, działalność instrukcyjno- metodyczną, prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej, prowadzenie kursów języków obcych, organizację wystaw, przeglądów i innych przedsięwzięć w zakresie popularyzacji dorobku kulturalnego, inspirowanie oraz promowanie działalności literackiej, artystycznej i innych form twórczości mieszkańców gminy, współpracę na rzecz kultury z instytucjami, stowarzyszeniami, społecznym ruchem artystycznym, placówkami oświatowymi, prowadzenie współpracy kulturalnej z zagranicą, zwłaszcza z miastami partnerskimi, wspieranie rozwoju sportu i współdziałanie ze stowarzyszeniami sportowymi.

Obecnie przy MGOKiS Dobczyce działa ponad 20 zespołów, sekcji i kół zainteresowań artystycznych i sportowych. Imprezy organizowane przez Ośrodek Kultury każdorazowo gromadzą od kilkudziesięciu do nawet kilku tysięcy osób.

Sekcje i zespoły artystyczne:

- Orkiestra Dęta „Dobczyce”
- Orkiestra Dęta „Barka” Nowa Wieś
- Big Band Dobczyce
- Zespół Pieśni i Tańca „Dobczyce”
- Kapela ZPiT „Dobczyce”
- Sekcja wokalna MGOKiS
- Kapela Podwórkowa „Werdebusy Dobczyckie”
- Grupy Kolędnicze
- Zespół tańca nowoczesnego „Intox”
- Zespół tańca nowoczesnego „Jamaica Wave”
- Sekcja baletowa
- Kółka plastyczne

Sekcje i zajęcia sportowe:

- Sekcja łucznicza
- Gimnastyka sportowa
- Gimnastyka artystyczna
- Gimnastyka korekcyjna
- Taniec
- Fitness
- ZumDance¹⁴

Miejska Biblioteka Publiczna, zgodnie z danymi GUS na rok 2019 posiada księgozbiór liczący 35842 woluminów. W ciągu roku z biblioteki skorzystało łącznie 3017 czytelników, odnotowano 42962 wypożyczeń księgozbiorów oraz 606 wypożyczeń zbiorów audiowizualnych na zewnątrz.¹⁵

¹⁴ <http://www.mgokis.dobczyce.pl/>

¹⁵ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Biblioteka promuje czytelnictwo m.in. poprzez spotkania autorskie z autorami książek, warsztaty i lekcje biblioteczne dla wszystkich grup wiekowych. W roku 2019, w imprezach zorganizowanych przez bibliotekę wzięło udział 2339 osób, a w zajęciach edukacyjnych 3404 osoby. W bibliotece zorganizowane były również wystawy (wystawa „Z nią”, wystawa 70 książek na 70-lecie”, wystawa obrazów z kwiatami, wystawy klocków COBI i modeli batalistycznych, wystawa plakatów i pamiątek związanych z 100 wyjazdem Klubu Kulturalnego Kibica, wystawa fotografii). Działający przy bibliotece Klub Kulturalnego Kibica, świętował jubileuszowy setny wyjazd. W 2019 roku klub zorganizował 21 wyjazdów na mecze, w których wzięło udział 1400 osób. Przez cały 2019 rok w ramach Lokalnego Klubu Kodowania biblioteka prowadziła warsztaty dla dwóch grup z robotami „Photon”. Dzieci uczyły się podstaw programowania i kodowania. Oprócz tego zawiązały się i działają Klub Małych i Dużych oraz Klub Miłośników Kultury, które wzbogacają ofertę biblioteki.¹⁶

W 2019 r. na terenie gminy Dobczyce zorganizowano łącznie 216 imprez kulturalnych, w których wzięło udział łącznie 41000 osób.

Tabela 7. Imprezy kulturalne na terenie gminy Dobczyce w 2019 r.

Forma wydarzenia	Ilość	Liczba uczestników
Seanse filmowe	12	3 900
Wystawy	9	950
Festiwale i przeglądy artystyczne	8	4 000
Koncerty	25	6 300
Prelekcje, spotkania, wykłady	15	800
Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne	43	7 300
Konkursy	4	400
Pokazy teatralne	18	6 800
Warsztaty	24	1 200
Konferencje	1	50
Imprezy interdyscyplinarne	57	9 300

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹⁶ Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok, dostęp on-line:

https://www.dobczyce.pl/sites/default/files/bip_komunikaty/raport_o_stanie_gminy_dobczyce_za_2019.pdf

Bazę dla rozwoju życia oświatowego, kulturalnego i sportowo – rekreacyjnego gminy Dobczyce i całego regionu stanowi Regionalne Centrum Oświatowo-Sportowe w Dobczycach. Jest to nowoczesny, wielofunkcyjny obiekt, przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Centrum składa się z 3 integralnych części:

- edukacyjno-bibliotecznej – sale lekcyjne, pracownie komputerowe, pomieszczenia szkoły muzycznej, pomieszczenia biblioteki
- kulturalnej – aula widowiskowa z 447 miejscami dla publiczności, foyer, pomieszczenia ośrodka kultury, kawiarnia
- rekreacyjno-sportowej – hala sportowa z 388 miejscami na trybunach, pawilon szatniowy, błonia trawiaste

Wyjątkowość zastosowanej koncepcji polega na tym, że w jednym obiekcie skupiono cztery instytucje działające w branży dydaktycznej, kulturalnej i sportowej, takie jak:

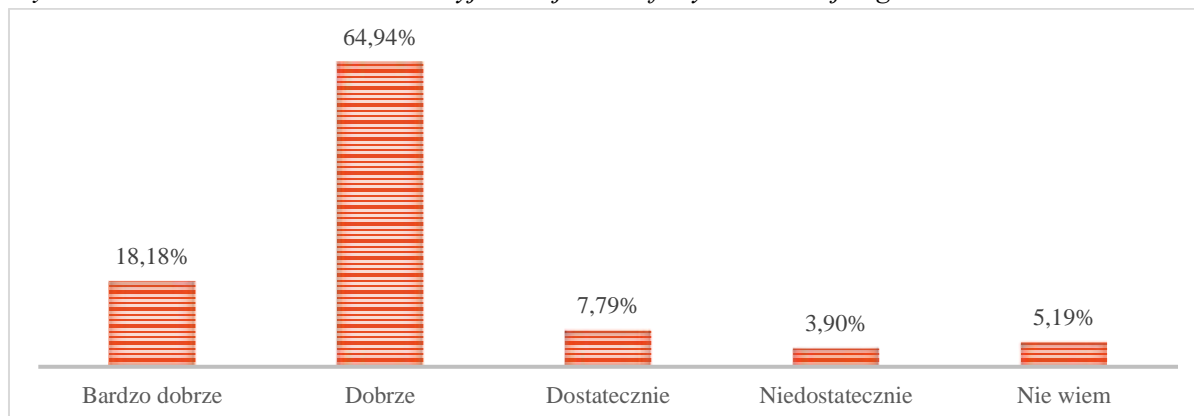
- Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
- Szkoła Podstawowa,
- Szkoła Muzyczna I Stopnia,
- Miejska Biblioteka Publiczna.

Dzięki współpracy wszystkich podmiotów, oraz działalności stowarzyszeń i klubów sportowych, oferta wydarzeń kulturalnych i form aktywności jest sukcesywnie poszerzana i uzupełniana, a RCOS stanowi serce kulturalne i sportowe gminy.¹⁷

Jakość oferty kulturalnej gminy większość mieszkańców tj. 64,94% oceniło na poziomie dobrym. 18,18% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a 7,79% stwierdziło, że dostateczne. 3,90% zadeklarowało, że oferta kulturalna gminy jest niedostateczna. Pozostałe 5,19% nie wyraziło swojej opinii.

¹⁷ <http://rcos.dobczyce.pl/o-rcos>

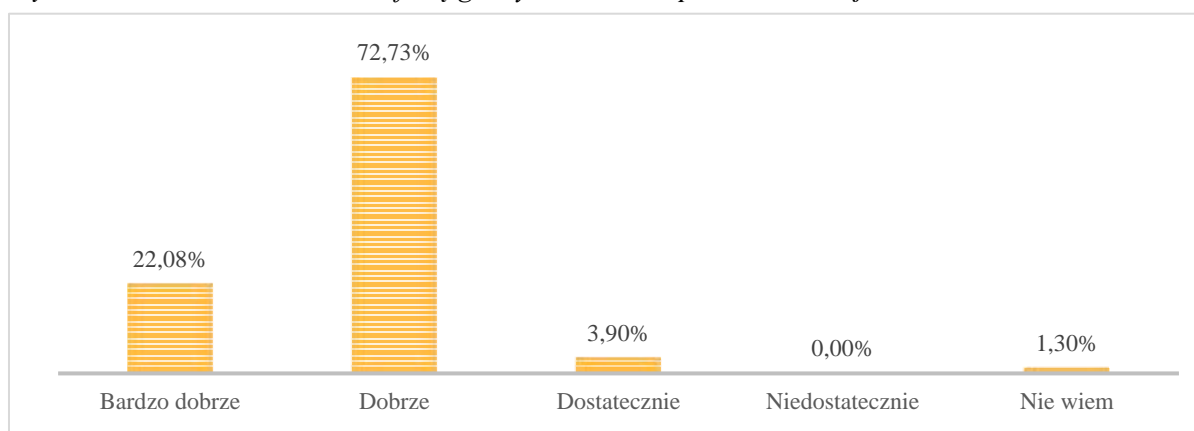
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w gminie lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali kino, teatr i basen kryty. Wskazano również na brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci, w szczególności niepełnosprawnych i autystycznych oraz na terenach wiejskich. Pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na zasadność organizacji kursów artystycznych np. malarstwa, rzeźby, a także poszerzenia oferty miejsc i wydarzeń dających możliwość integracji mieszkańców, tworzenia więzi lokalnych; np. pikniki sąsiedzkie, debaty publiczne, publiczne transmisje ważnych wydarzeń (sportowych, kulturalnych).

Na podobnym poziomie mieszkańcy ocenili ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji. 72,73% uznało, że zasoby gminy są dobre, a 22,08% stwierdziło, że bardzo dobre. 3,90% badanych przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest dostateczna, a pozostałe 1,30% nie wyraziło swojej opinii.

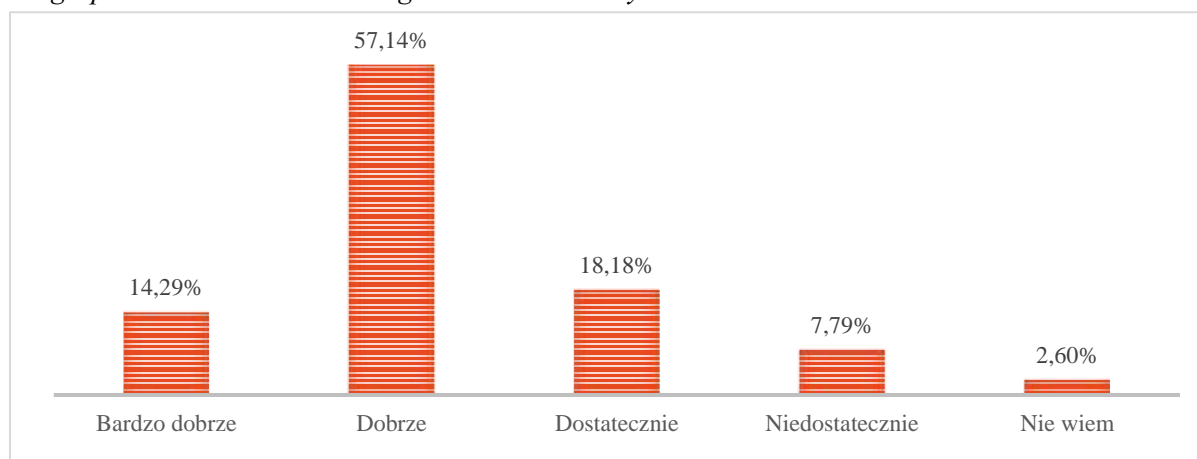
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałyby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali najczęściej budowę krytego basenu oraz utworzenie ścieżek rowerowych oraz biegowych, zwłaszcza nad brzegiem rzeki Raby w kierunku Gdowa (budowa nowych oraz łączenie odcinków już istniejących). Jako zasadne wskazano również zagospodarowanie błoni przy RCOS na obiekty sportowe dostępne bezpłatnie, wprowadzenie darmowych karnetów na zajęcia sportowe, utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci niepełnosprawnych i organizowanie zajęć integracyjnych, organizowanie zajęć dla dzieci poniżej 5 roku życia oraz udostępnienie Zbiornika Dobczyckiego dla cichych sportów wodnych.

Ponadto większość ankietowanych mieszkańców tj. 57,14% dobrze oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka i rekreacja

Gmina położona około 30 km na południe od Krakowa. Usytuowana jest na Pogórzu Wielickim w sąsiedztwie Beskidu Makowskiego i Wyspowego, w dolinie rzeki Raby. Bogata historia, zabytki, wspaniałe walory krajobrazowe, istniejąca infrastruktura turystyczna oraz liczne wydarzenia kulturalne sprawiają, iż tereny te są atrakcyjną bazą wypadów weekendowych dla mieszkańców Krakowa i miejscem odpoczynków dla licznie przyjeżdżających tu turystów.

Również połączenie komunikacyjne z gminą jest bardzo korzystne ze względu na przecinające się tu drogi wojewódzkie nr 964 Wieliczka – Mszana Dolna i nr 967 Myślenice – Bochnia oraz biegnące w pobliżu drogi krajowe Kraków – Zakopane i Kraków – Tarnów.

Dobczyce stanowią gminę atrakcyjną turystycznie, szczególnie ze względu na malownicze położenie geograficzne oraz bogactwo zabytków architektury sakralnej i świeckiej. Magnesem przyciągającym turystów jest przede wszystkim XIII – wieczny zamek znajdujący się na szczycie Wzgórza Zamkowego oraz malownicze jezioro leżące u podnóża wzniesienia. Walory Jeziora Dobczyckiego są oceniane bardzo wysoko ze względu na sąsiedztwo wzniesień Beskidu Wyspowego i Makowskiego, których naturalne zbocza są w większości zalesione i opadają w dół ku taflowi jeziora. Położenie i charakter zbiornika predestynują go do użytkowania rekreacyjnego i stanowią o potencjale turystycznym gminy. Jednakże w chwili obecnej jezioro nie pełni funkcji turystycznych, gdyż jest objęte strefą ochrony sanitarnej dla ujęcia wody pitnej.

Poza pięknymi krajobrazami i bogatą szatą roślinną znaleźć tu można liczne zabytki i miejsca historyczne, których znaczna większość zlokalizowana jest w mieście Dobczyce. W celu lepszego wyeksponowania i ułatwienia dotarcia do najistotniejszych kulturowo miejsc stworzona została ścieżka spacerowa „Śladami Historii”.

Punkty na szlaku ścieżki spacerowej „Śladami Historii”:

- Dobczycki Rynek,
- Kościół pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych,
- Figura św. Floriana,
- Cmentarz „Jeleniec”,
- Kościół św. Jana Chrzciciela i XIX-wieczna trójarkadowa dzwonnica,
- Skansen Drewnianego Budownictwa Ludowego,
- Ruiny średniowiecznego zamku królewskiego,
- Mury obronne.

Pozostałe zabytki na terenie gminy Dobczyce nie znajdujące się na trasie ścieżki:

- Cmentarz "Stróżnica" i kaplica cmentarna w Dobczycach,
- Kościół Św. Marii Magdaleny i Św. Mikołaja w Dziekanowicach,
- Drewniana dzwonnica w Dziekanowicach,
- Dwór w Sierakowie,
- Dwór wraz z Parkiem Dworskim w Brączowicach,
- Dwór „Krzyworzeka” w Stadnikach,
- Dwór Bednarskich w Stadnikach,
- Dwór Erteleinów w Niezdowie,
- Kurhany ciałopalne w Kornatce.

Zabytkowe kapliczki gminy Dobczyce:

- Kapliczka w skansenie,
- Kapliczka Męki Pańskiej w Stojowicach,
- Krzyż „Na Gaju” w Dziekanowicach,
- Figura Matki Bożej Niepokalanie Poczętej i Figura Św. Jana Nepomucena,
- Figura Św. Jana Nepomucena w Dobczycach,
- Figura Matki Bożej Niepokalanie Poczętej w Dobczycach.¹⁸

Przez teren gminy poprowadzone są dwa szlaki rowerowe zielony i żółty o łącznej długości 38,9 km, żółty szlak pieszy, małopolski trakt architektury drewnianej oraz liczne nieoznakowane trasy pieszych i rowerowych wycieczek.

¹⁸ <https://www.dobczyce.pl/dla-turystow/zabytki2.html>

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2019, w gminie Dobczyce pracowało ogółem 4 012 osób. 57,35% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 42,65% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2016- 2019 liczba osób pracujących ogółem wzrosła. Szczególny wzrost zauważalny jest w przypadku liczby pracujących kobiet.

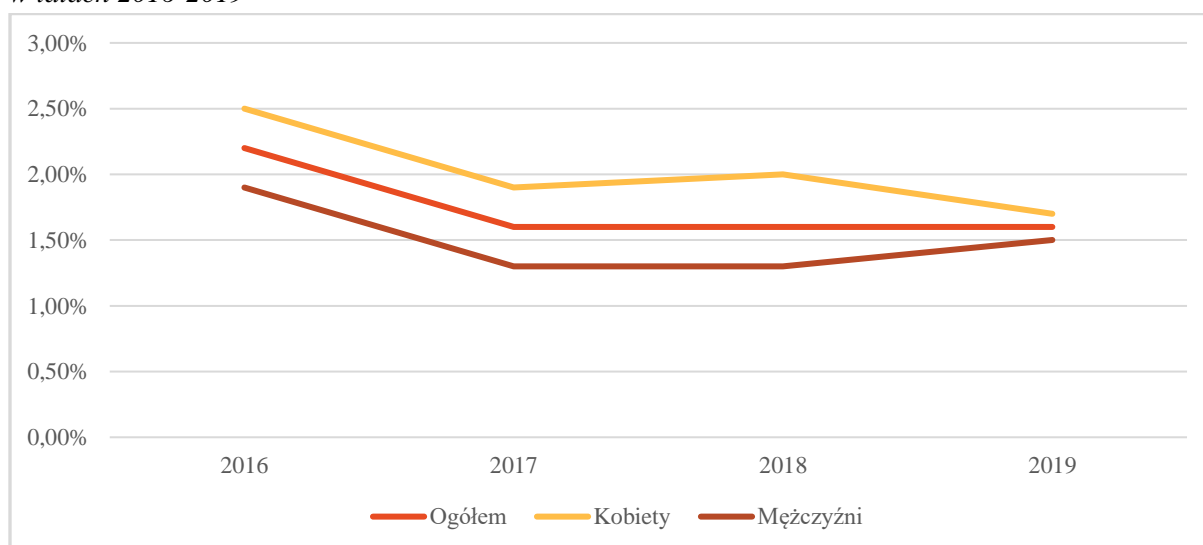
Tabela 8. Liczba osób pracujących w gminie Dobczyce w latach 2016-2019

Liczba osób pracujących w gminie	2016	2017	2018	2019
Pracujący ogółem; w tym:	3 685	3 786	3 783	4 012
Kobiety	2 005	2 114	2 163	2 301
Mężczyźni	1 680	1 672	1 620	1 711

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2017, w stosunku do roku poprzedniego zmalał odsetek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym i przez kolejne lata utrzymywał się na tym samym poziomie. Na koniec roku 2019 współczynnik ten wynosił 1,6% (1,7% wśród kobiet i 1,5% wśród mężczyzn). Uwzględniając podział na płeć, można zauważyć, iż w roku 2019 udział kobiet bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym jest najniższy, biorąc pod uwagę ostatnie lata.

Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019

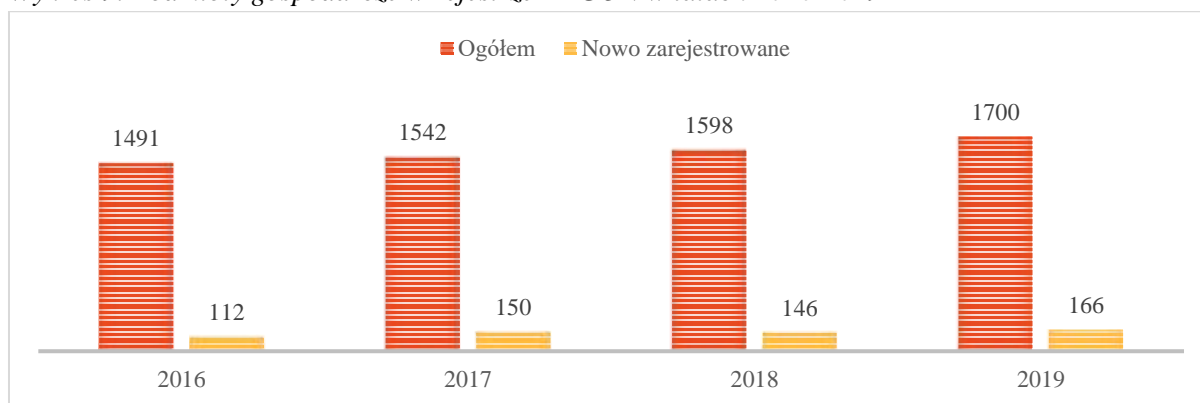
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka

W gminie Dobczyce w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1700 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1373 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Zarejestrowano 166 nowych podmiotów, a 64 podmioty zostały wyrejestrowane. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Dobczyce najwięcej stanowią spółki cywilne (103). Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1657) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Dobczyce najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (23,6%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (22,9%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów, w tym również podmiotów nowo zarejestrowanych.¹⁹

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej. Dzięki prowadzonej przez Gminę polityce zrównoważonego rozwoju, która ma na celu m.in. integrację ładu ekologicznego, ekonomicznego i społecznego, Dobczyce stały się miejscem atrakcyjnym nie tylko dla turystów, ale także dla przedsiębiorców.

¹⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Było to możliwe dzięki utworzeniu Strefy Przemysłowej. Zakładano, iż jej powstanie pociągnie za sobą kolejne inwestycje i pobudzi ogólny rozwój całego regionu. Ze względu na niekorzystne tendencje na rynku pracy, założenie strefy stanowiło szczególny priorytet w pracy samorządu. Działania gminne poszły w kierunku dostosowania terenu do wymagań inwestorów i dynamicznie rozwijających się zakładów. Równie istotnym przedsięwzięciem stało się zmodernizowanie oczyszczalni ścieków oraz zwiększenie przepustowości, dostosowując jej parametry do wymogów unijnych oraz do zapotrzebowania, jakie stwarzał fakt lokalizacji w bliskim sąsiedztwie tak dużej liczby zakładów. Przebudowa oczyszczalni, sieci kanalizacyjnej i opadowej a także budowa i modernizacja dróg na obszarze strefy była możliwa dzięki uzyskaniu dofinansowania w ramach programu PHARE SSG 2002. Strefa jest nadal modernizowana. Dzięki pozyskanym pieniądząm z MRPO 2007-2013 dokonano kolejnych inwestycji w Strefie. Zmodernizowano drogi, kanalizację i oświetlenie, a także rozbudowano oczyszczalnię ścieków.

Aktualnie w Strefie Przemysłowej funkcjonuje czternaście dużych przedsiębiorstw:

- Wawel S.A.,
- Piekarnia „Złoty Kłós”,
- PZ „Alpha”,
- Albert Polska Sp. z o.o.,
- Zakład Przetwórstwa Puchu i Pierza Animex,
- Drewbuk,
- Sigma Elektro Sp. J,
- Larkis Sp. z o.o.,
- Marbud,
- Polimerc Sp. z o.o.,
- PHU Rymax s.c.,
- Met- Gal Sp. z o.o.,
- Nutri Foods Sp. z o.o.,
- ES- System NT Sp. z o.o.²⁰

²⁰ <https://www.dobczyce.pl/dla-przedsiębiorcow/strefa-przemys%C5%82owa-w-dobczycach.html>

Od 2003 roku na terenie gminy Dobczyce działa Izba Gospodarcza Dorzecza Raby, zrzeszająca przedsiębiorców z powiatu myślenickiego, wielickiego, limanowskiego i krakowskiego zatrudniających w sumie blisko 3 tys. osób. Wśród zrzeszonych są kilkusobowe firmy rodzinne oraz kilkudziesięciosobowe przedsiębiorstwa produkcyjne, usługowe i handlowe różnych branż.

Zadaniem Izby jest wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości. Reprezentacja interesów przedsiębiorców, promocja inicjatyw gospodarczych, doradztwo i informacja gospodarcza, współtworzenie i realizacja regionalnej polityki gospodarczej należą do głównych celów Izby. Wśród statutowych zadań Izby istotne miejsce odgrywa organizacja warsztatów, konferencji, szkoleń, spotkań tematycznych, imprez o charakterze charytatywnym.²¹

²¹ <http://igdr.pl/>

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DOBCZYCE

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Dobczyce. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

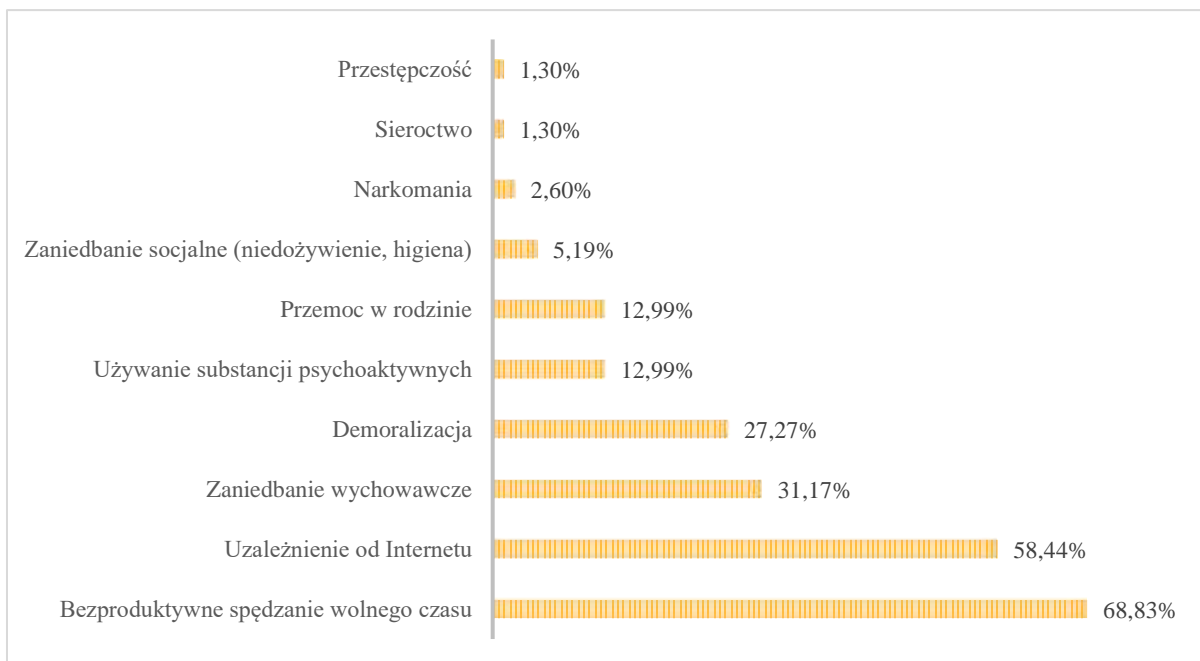
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Dobczyce

Problemy społeczne	Ważność problemu
Alkoholizm	3,16
Narkomania	2,40
Wzrost przestępczości	2,36
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,49
Bezrobocie	2,45
Ubóstwo	2,45

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 3,16. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ważność pozostałych problemów, występujących na terenie gminy Dobczyce została oceniona przez mieszkańców na podobnym poziomie.

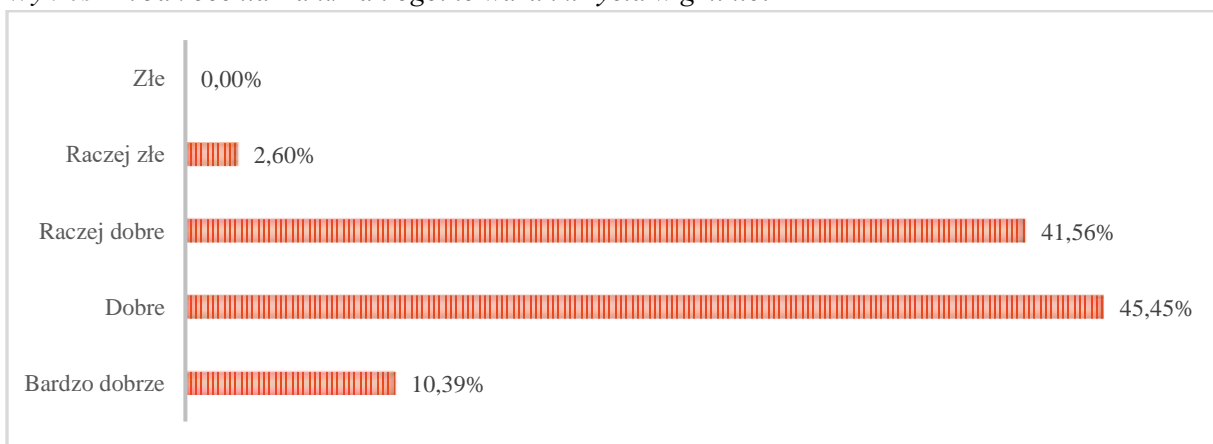
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego oraz uzależnienie od Internetu. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze i demoralizację. Liczne były także odpowiedzi wskazujące na przemoc w rodzinie oraz używanie substancji psychoaktywnych.

Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Dobczyce mieszkańcy najczęściej oceniali jako dobre lub raczej dobre. Tylko 2,60% respondentów wyraziło niezadowolenie z warunków życia gminie.

Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

MIEJSKO- GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W DOBCZYCACH

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobczycach jest samodzielną, gminną jednostką organizacyjną powołaną uchwałą Nr V/33/90 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 13 sierpnia 1990 r. do realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej. Ośrodek realizuje zadania własne Gminy i zadania zlecone określone w ustawie o pomocy społecznej. Ośrodek wykonuje również zadania zlecone Gminie w drodze porozumienia z organami administracji rządowej oraz inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikające z odrębnych ustaw.

Celem Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Do podstawowych zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych Ustawą o pomocy społecznej;
- praca socjalna;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.²²

Z danych przekazanych przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobczycach wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała. Widoczny jest bardzo również spadek liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu uzależnień. Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia w postaci porad oraz świadczenia rzeczowe.

²² <http://www.mgops.dobczyce.pl/bip/informacje-ogolne>

Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

	2017	2018	2019
Rodziny korzystające ze świadczeń OPS, w tym	318	319	307
Rodziny z problemem uzależnień	14	13	10
Rodzaj świadczeń			
świadczenia rzeczowe dla osób	319	283	269
świadczenia pieniężne dla osób	236	235	228
świadczenia porady dla osób	367	276	354

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Dobczycach

Najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała choroba, a kolejno ubóstwo i niepełnosprawność.

Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej	2017	2018	2019
niepełnosprawność	103	109	101
bezrobocie	93	65	59
osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	6
ubóstwo	180	143	113
bezzradność opieki wychowawczej	33	24	26
długotrwała choroba	210	218	208
przemoc w rodzinie	2	2	0
bezdomność	5	5	3
zdarzenia losowe	4	3	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Dobczycach

Odbiorcami pomocy społecznej były przede wszystkim osoby biernie zawodowo.

Tabela 12. Odbiorcy pomocy społecznej

Odbiorcy pomocy społecznej	2017	2018	2019
Bezrobotni	91	72	60
w tym z prawem do zasiłku	49	39	27
Bierni zawodowo	651	603	598
Pracujący	149	137	143
Emeryci i renciści	68	78	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Dobczycach

Zgodnie z danymi GUS w 2018 roku ze świadczeń rodzinnych korzystało 580 rodzin, w których pomocą objęto łącznie 1 209 dzieci. Przeciętna miesięczna liczba rodzin w gminie pobierających świadczenie wychowawcze 500 plus w 2018 roku wyniosła 1 137, a liczba dzieci w rodzinach 1 847. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych zmalała.

Tabela 13. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2016-2018

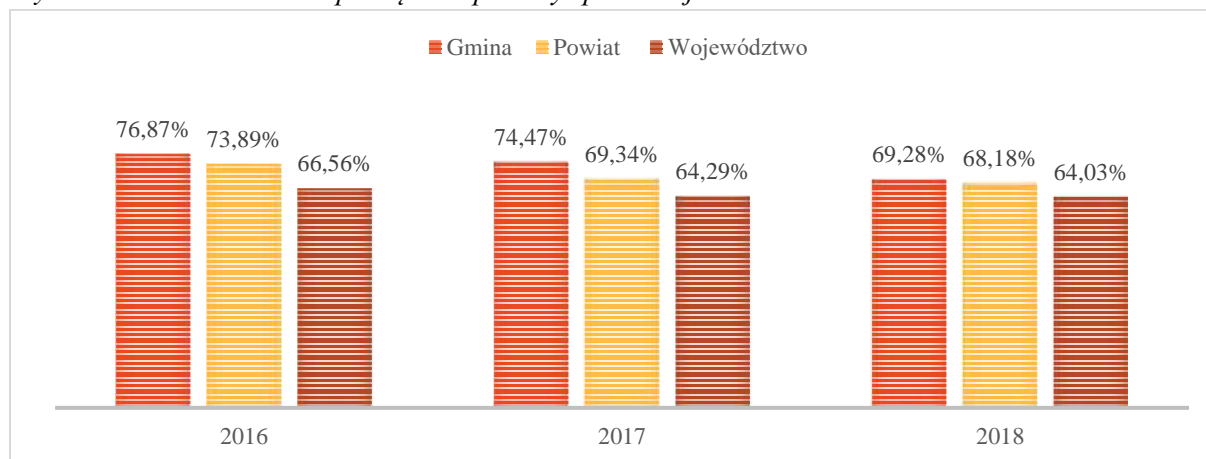
Korzystający ze świadczeń	2016	2017	2018
Świadczenia rodzinne:			
- rodziny	628	595	580
- dzieci	1 200	1 206	1 209
Świadczenia wychowawcze 500 plus:			
- rodziny (przeciętna miesięczna liczba pobierających świadczenie)	b/d	1 231	1 137
- dzieci w rodzinach		1 975	1 847

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2018 świadczenia pieniężne stanowiły 56,67% w ogólnej liczbie świadczeń przyznanych w ramach pomocy społecznej.

Na przestrzeni lat 2016-2018 zmalał odsetek świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej. W roku 2018 wynosił 69,28% i podobnie jak w latach poprzednich był wyższy niż wskaźnik dla powiatu myślenickiego oraz dla całego województwa małopolskiego.²³

Wykres 12. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w latach 2016-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

²³ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/>

Według danych GUS beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2018 roku były 323 gospodarstwa domowe, w których pomocą objęto łącznie 809 osób. Liczba ta była zbliżona do wskaźnika z roku 2016. Na przestrzeni lat 2016-2018 zmalała natomiast liczba osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej.

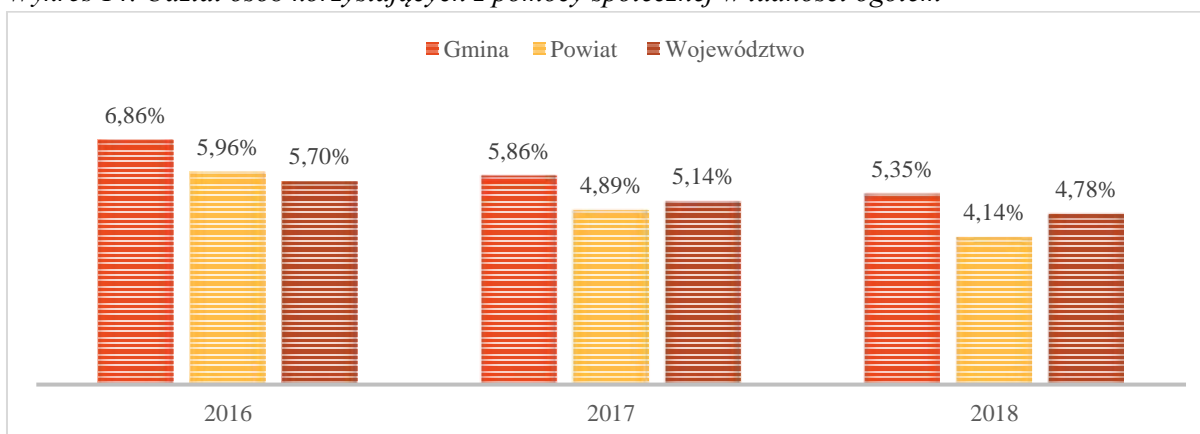
Wykres 13. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem - na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania) w 2018 roku wyniósł 5,35% i był wyższy niż wskaźnik dla powiatu myślenickiego oraz dla całego województwa małopolskiego.²⁴

Wykres 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

²⁴ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/>

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobczycach, w którym wzięło udział 6 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy socjalni najczęściej wymieniali nieporadność życiową, a kolejno alkoholizm i bezradność opiekuńczo- wychowawczą. bezrobocie. Pojedyncze odpowiedzi wskazywały również na niski poziom pomocy pomiędzy rodzinami, ubóstwo, przemoc w rodzinie oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.

Z odpowiedzi pracowników socjalnych wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają trudności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, problem alkoholowy, konflikty z współmałżonkiem/partnerem oraz problemy zdrowotne w rodzinie.

Bezrobocie

Na przestrzeni lat 2016-2019 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Dobczyce zmalała o 25,54%. Świadczy to o pozytywnych zmianach na rynku pracy oraz ogólnym ożywieniu gospodarczym będącymi wynikiem właściwej polityki gminy oraz działania krajowych instrumentów wsparcia bezrobotnych, w szczególności kierowanych do osób poniżej 30 roku życia, powyżej 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych.

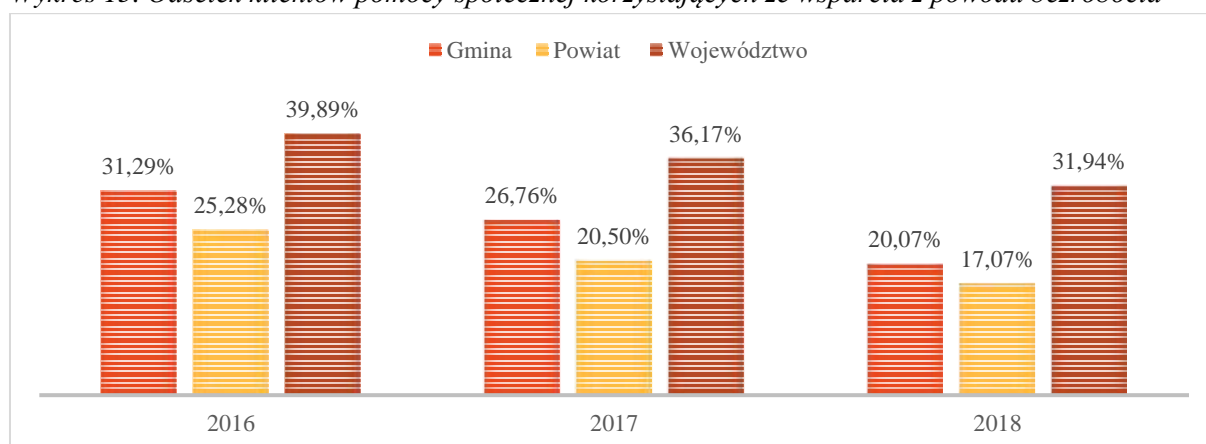
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Dobczyce w latach 2016-2019

Stan bezrobocia	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni zarejestrowani ogółem; w tym:	213	155	157	154
Kobiety	115	87	92	78
Mężczyźni	98	68	65	76
Osoby do 30 roku życia	81	50	60	48
Osoby po 50 roku życia	57	48	43	41
Długotrwale bezrobotne	68	47	33	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia, w roku 2018 wynosił 20,07% i był znacznie niższy niż w latach poprzednich. Był wyższy niż wskaźnik dla powiatu myślenickiego, natomiast znacznie niższy niż wskaźnik dla całego województwa małopolskiego.²⁵

Wykres 15. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

²⁵ <http://www.obserwator.rops.krakow.pl/>

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.²⁶

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

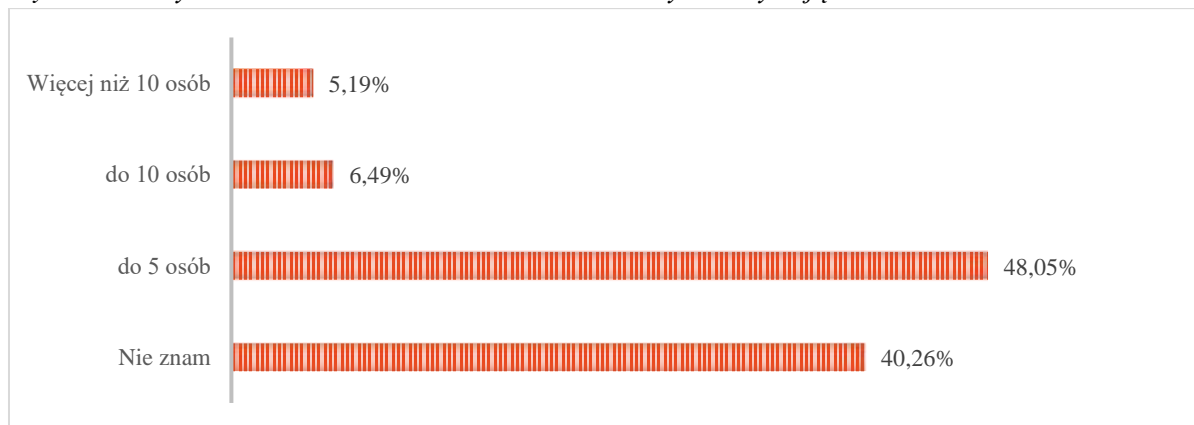
Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)	Polska 38,6 mln	Gmina Dobczyce 15 321 mieszkańców
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok.2% dorosłej populacji	ok. 242 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% dorosłej populacji	ok. 485 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% nieletniej populacji	ok. 128 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% dorosłej populacji	ok. 606- 848 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 323 osób dorosłych i 85 dzieci

Źródło: PARPA

²⁶ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

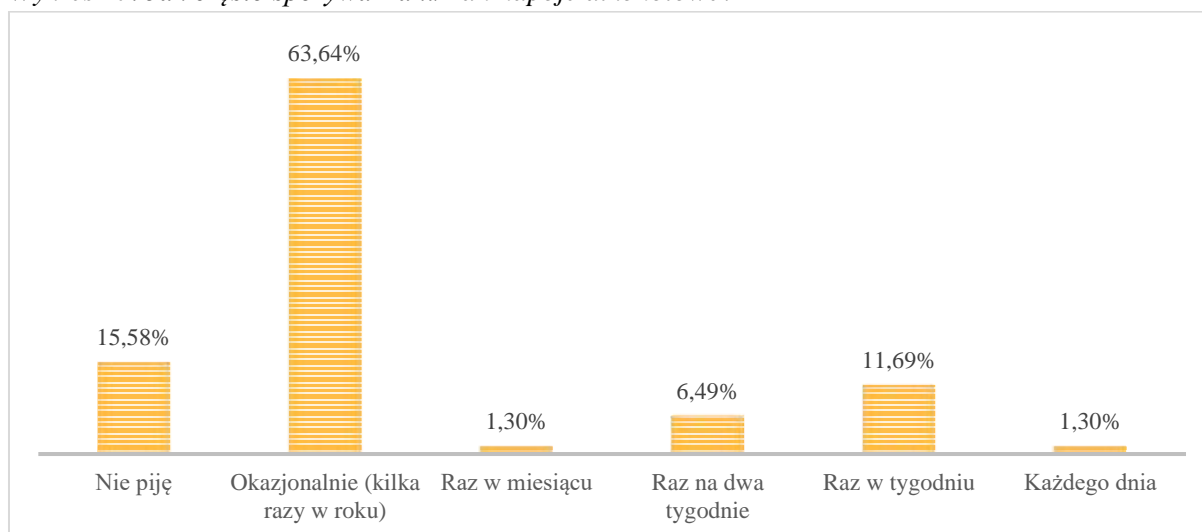
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców gminy Dobczyce wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Ponad 31,00% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, z kolei 41,56% uznało, że są to nieliczne przypadki. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, blisko 60,00% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 16. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 63,64% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie, a najczęściej spożywanym napojem jest piwo, a w dalszej kolejności wódka i wino. 15,58% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 17. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Blisko 30,00% ankietowanych potwierdziło, że spotyka się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców, w tym 25,97% zadeklarowało, że zdarzyło się to kilka razy, a 3,90% stwierdziło, że są to sytuacje bardzo częste. Nieco niepokojącym jest, iż ponad 10,00% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. 29,87% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Uwagę zwraca wynik wskazujący, iż tylko 22,08% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Kluby AA np. „Zapora”, Punkt Konsultacyjny. Pozostałe 77,92% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu gminy Dobczyce.

Z pozyskanych danych wynika, iż 5,49% uczniów klas piątych i szóstych oraz 24,79% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Pierwszym kontaktem z alkoholem sprzyja zazwyczaj okres wakacyjny. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych, do spożywania napojów alkoholowych przyznało się 46,52% uczniów w wieku 15-16 lat oraz 85,29% w wieku 17-18 lat. Spożywanie alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem potwierdziło 53,27% uczniów z młodszej grupy wiekowej oraz 75,86% uczniów starszych. Najbardziej popularnym wśród młodych osób napojem alkoholowym okazało się piwo.

Problem alkoholizmu potwierdzają także odpowiedzi uczestniczących w badaniu sprzedawców napojów alkoholowych. 80,00% badanych przyznało, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. Sprzedawcy deklarowali najczęściej, że próby zakupu alkoholu przez osoby młode zdarzają się raczej rzadko.

Pozytywnym jest, że w przypadku wątpliwości co do pełnoletności klienta, wszyscy sprzedawcy proszą o okazanie dokumentu potwierdzającego wiek. 90,00% sprzedawców uczestniczących w badaniu ankietowym ma świadomość jakie kary grożą sprzedawcy za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej. Pozytywnym jest również, iż 75,00% ankietowanych wie na czym polega zakaz reklamowania napojów alkoholowych w punktach sprzedaży, wynikający z art.13¹ Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobczycach podejmuje wiele działań mających na celu przeciwdziałania uzależnieniom między innymi są to; działania interwencyjne, motywacyjno-edukacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych. Gminna Komisja prowadzi ścisłą współpracę z placówkami oświatowymi, Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji i innymi instytucjami, co pozwala skupić się bardziej na problemach związanych z zapobieganiem szerzeniu się alkoholizmu, narkomanii.

Działania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień na poziomie lokalnym określa corocznie uchwalany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Poniżej przedstawione dane zostały opracowane na podstawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobczyce na 2020 rok.²⁷

²⁷ *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobczyce na 2020 rok*, dostęp on-line: <https://www.dobczyce.pl/BIP/uchwaly/uchwala-nr-xix1672020-w-sprawie-zatwierdzenia-gminnego-programu-profilaktyki-i>

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż w latach 2018-2019 liczba osób (uzależnionych lub współuzależnionych), co do których Komisja podejmowała działania była wyższa niż w roku 2017. Z kolei w roku 2019 liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie była niższa niż w latach poprzednich.

Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019

Działalność GKRPA	2017	2018	2019
Liczba osób, co do których GKRPA podejmowała działania (osoby uzależnione lub współuzależnione)	105	131	127
Liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie	10	10	6
Liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	58	51	50
Liczba wydanych postanowień o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	31	22	24

Dane z działalności Punktu Konsultacyjnego wskazują, iż na przestrzeni lat 2017-2019 zmalała ogólna liczba osób korzystających z usług psychologicznych, natomiast liczba osób korzystających ze stałej opieki w roku 2019 była zdecydowanie najwyższa. Średnia liczba osób korzystających ze wsparcia Grupy AA na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na stałym poziomie. Wskaźniki danych dotyczących osób, które korzystały z pomocy Punktu Konsultacyjnego z powodu przemocy w rodzinie są aktualnie najniższe, biorąc pod uwagę ostatnie lata.

Tabela 17. Liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin w Dobzyczach, Punktu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Grupy AA "Zapora" Dobczyce

Działalność GKRPA	2017	2018	2019
Liczba osób, które korzystały z usług psychologicznych, w tym : liczba osób, które korzystały ze stałej opieki	98 30	91 52	69 54
Liczba osób, które korzystały z pomocy psychologicznej z powodu przemocy	13	25	12
Liczba osób, które korzystały z pomocy psychologicznej i prawnej organizowanej przez OPS dla ofiar przemocy domowej	42	37	32
Średnia liczba osób korzystających z wsparcia Grupy AA „Zapora” Dobczyce:			
- uzależnionych (1x w tygodniu),	20	20	20
- w mitingach otwartych (1x w m-cu)	35	35	35

Dane Policji w Dobczycach dotyczące zdarzeń mających związek z alkoholem z trzech ostatnich lat wskazują, iż coraz częściej dochodzi do kradzieży, rozbojów czy włamań. Zmalała ogólna liczba interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie, niemniej jednak nadal połowa z nich ma związek z nadużywaniem alkoholu. Liczba zdarzeń drogowych związanych z alkoholem na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, natomiast wskaźnik dotyczący przypadków zatrzymania prawa jazdy w związku z alkoholem jest nieco niższy. Rzadziej dochodzi do czynów karalnych oraz wykroczeń popełnionych przez nieletnich pod wpływem alkoholu. W porównaniu z rokiem 2018 znacznie wzrosła liczba przypadków związanych z procedurą Niebieskie Karty.

Tabela 18. Liczba zdarzeń mających związek z alkoholem, wykazanych przez Policję w Dobczycach

Rodzaj zdarzenia	2017	2018	2019
Kradzieże, rozboje, włamania	25	16	55
Interwencje w przypadkach przemocy w rodzinie, w tym: mających związek z alkoholem	173 większość- brak dokładnych danych	170 większość- brak dokładnych danych	144 około połowa- brak dokładnych danych
Zdarzenia drogowe, w tym: mające związek z alkoholem	169 (24 wypadki) 3	126 (20 wypadków) 6	125 (26 wypadków) 6
Zatrzymane prawa jazdy, w tym: mające związek z alkoholem	15 15	14 13	20 15
Czyny karalne popełnione przez nieletnich, w tym: mających związek z alkoholem	7 + 13 wykroczeń mających związek z alkoholem	11 + 7 wykroczeń mających związek z alkoholem	3 0
Niebieskie Karty	32	19	45
Wnioski Skierowane do Sądu	42	24	b/d
Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	28	10	13

Ustalony uchwałą Rady Miejskiej w Dobczycach limit zezwoleń wynosi: na sklepy 90 zezwoleń, na lokale gastronomiczne – 48 zezwoleń. Na terenie Gminy Dobczyce jest 30 sklepów oraz 21 restauracji ze sprzedażą alkoholu.

Najważniejsze zadania związane z profilaktyką podjęte w 2019 r. to:

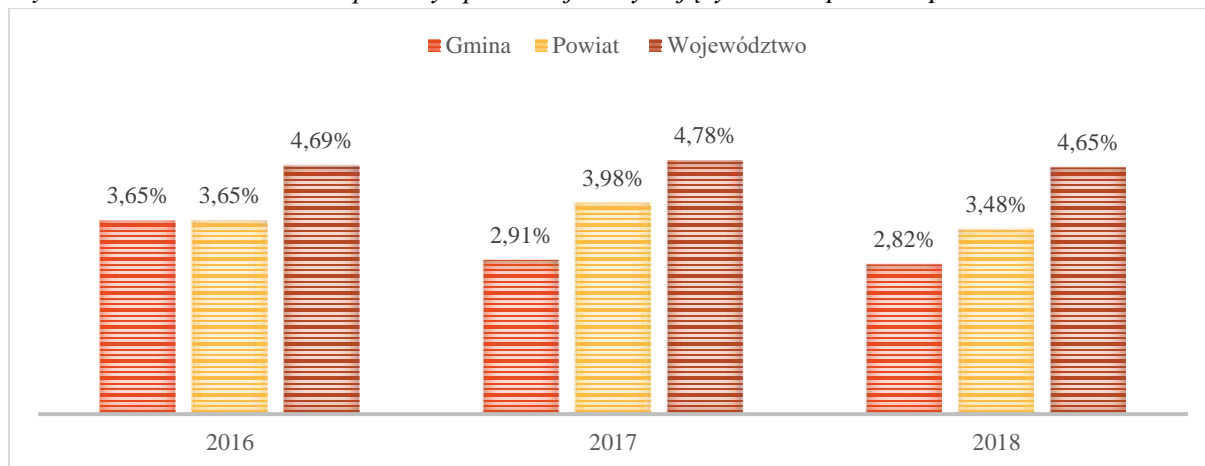
- Działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin w Dobczycach, ul. Szkolna 20 (przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej). W 2019 r. z usług Punktu Konsultacyjnego korzystało 69 osób, w tym 54 osoby korzystały z pomocy długotrwałej;
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja pracowała ze 127 osobami uzależnionymi lub współuzależnionymi;
- Działalność grupy samopomocowej AA „Zapora” w Dobczycach, ul Kilińskiego 4. Spotkania odbywają się 1 raz w tygodniu. Na spotkania AA przychodziło średnio ok. 20 osób, a na spotkania otwarte średnio 35 osób;
- Profilaktyka uzależnień prowadzona w szkołach, a także zajęcia pozalekcyjne oraz dla ogółu społeczeństwa: programy, warsztaty, konkursy, imprezy rekreacyjne połączone z profilaktyką,
- Zajęcia sportowe jako element szerszej profilaktyki pierwszorzędowej (np. konkursy sportowe, lodowisko);
- Udział w kampaniach społecznych dotyczących profilaktyki uzależnień i trzeźwości kierowców. Przeprowadzono 5 kampanii, w ramach których zorganizowano 24 imprezy dla mieszkańców;
- Inicjatywy zmierzające do poprawy i modernizacji obiektów sportowych Skate-park, Orlik Dobczyce;
- Udzielenie 5 dotacji organizacjom pozarządowym na realizację zadań związanych z organizacją czasu wolnego oraz wypoczynku letniego z programami profilaktyki uzależnień: obóz wakacyjny, 9 imprez.²⁸

²⁸ Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok, dostęp on-line:

https://www.dobczyce.pl/sites/default/files/bip_komunikaty/raport_o_stanie_gminy_dobczyce_za_2019.pdf

Zdarza się, że problem uzależnień od substancji psychoaktywnych jest powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2018 wynosił 2,82% i był niższy niż w latach poprzednich. Wskaźnik dla gminy Dobczyce był niższy niż wskaźnik dla powiatu myślenickiego jak również dla całego województwa małopolskiego.

Wykres 18. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”²⁹

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Dobczyce natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Zdecydowana większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki, jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Do zażywania narkotyków przyznało się 15,58% badanych.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 1,69% uczniów klas piątych i szóstych oraz 12,81% uczniów klas siódmych i ósmych. Ponadto do zażywania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 4,96% uczniów klas siódmych i ósmych, a w grupie uczniów szkół ponadpodstawowych 9,57% osób 15-16 letnich oraz 16,91% osób w wieku 17-18 lat.

²⁹ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

Na podstawie danych przedstawionych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobczyce na 2020 rok³⁰ można wnioskować, iż problem narkomanii nie jest rozpowszechniony na terenie gminy, jednak z każdym rokiem narasta. Na przestrzeni lat 2017-2019 wzrosła liczba interwencji związanych z używaniem narkotyków. Liczba przypadków zgłoszonych do GKRPA w związku z uzależnieniem od tego rodzaju substancji psychoaktywnych, w roku 2019 jest najwyższa biorąc pod uwagę ostatnie lata.

Tabela 19. Liczba zgłoszonych przypadków dotyczących narkomanii w gminie Dobczyce

Rodzaj problemu	2017	2018	2019
Interwencje Policji	9	7	15
Liczba przypadków zgłoszonych do GKRPA	3	2	4
Liczba osób, które korzystały z pomocy w MGOPS	1	1	0

³⁰ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobczyce na 2020 rok, dostęp on-line: <https://www.dobczyce.pl/BIP/uchwały/uchwała-nr-xix1672020-w-sprawie-zatwierdzenia-gminnego-programu-profilaktyki-i>

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne z ostatnich lat wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Dobczyce. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki.

Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem, w tym:	15 168	15 197	15 227	15 272	15 321
Osoby w wieku 0-17 lat	3 201	3 199	3 187	3 194	3 203
Osoby w wieku 18-59 lat	9 407	9 337	9 278	9 201	9 113
Osoby w wieku 60 lat i więcej	2 560	2 661	2 762	2 877	3 005

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

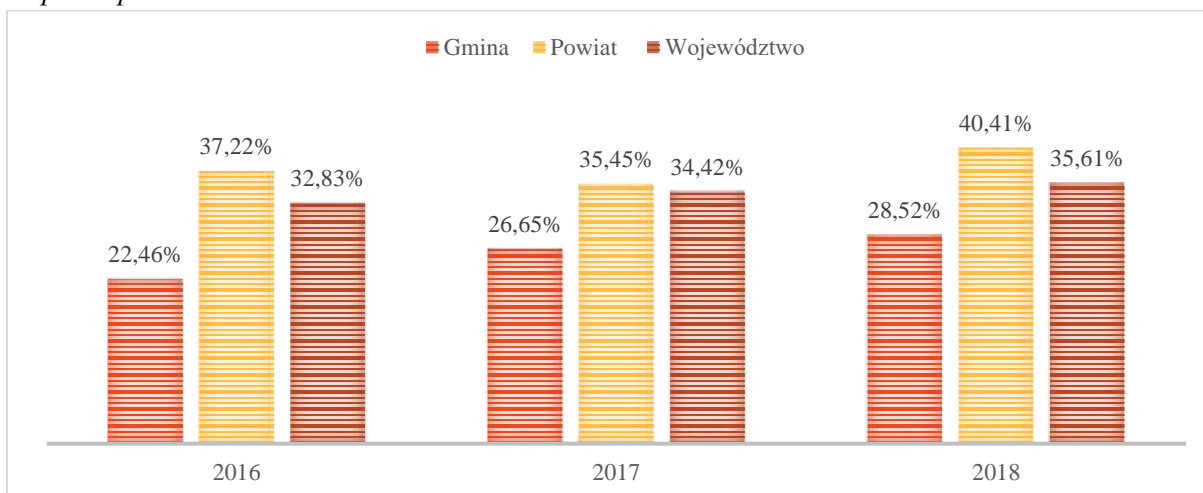
Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

Świadczenia i usługi realizowane przez OPS dla osób niepełnosprawnych, chorych lub starszych:

- Zasiłek pielęgnacyjny,
- Świadczenie pielęgnacyjne,
- Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej,
- Usługi opiekuńcze.

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2018 wynosił 28,52% i był wyższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu myślenickiego i dla całego województwa małopolskiego wskaźnik dla gminy Dobczyce był niższy.

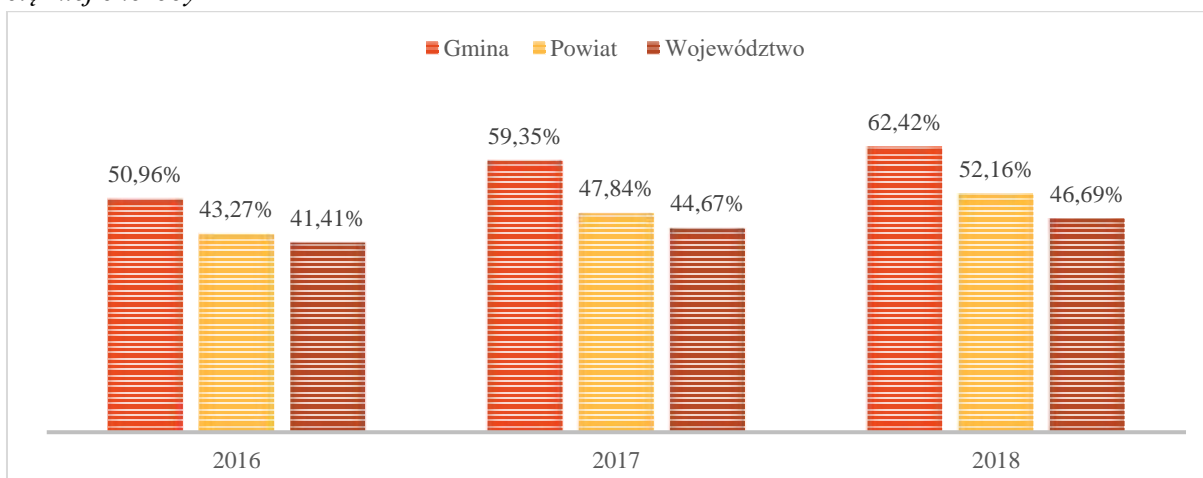
Wykres 19. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Na przestrzeni lat 2016-2018 wzrósł odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. W roku 2018 wynosił 62,42%, natomiast był znacznie wyższy niż wskaźniki dla powiatu myślenickiego i całego województwa małopolskiego.

Wykres 20. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

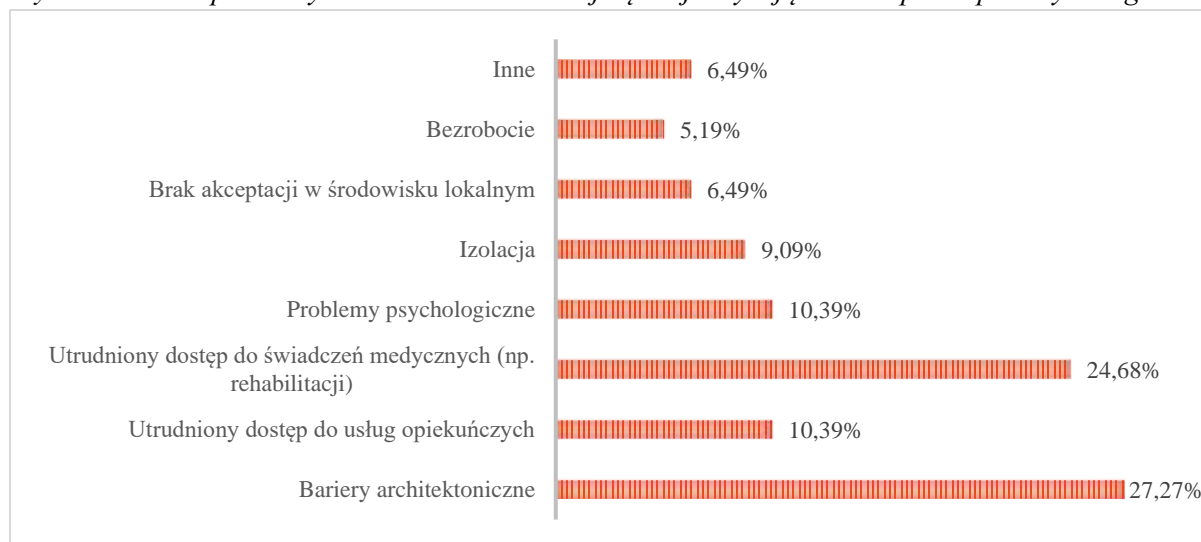
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Pracownicy socjalni uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na niedostosowaną infrastrukturę i bariery architektoniczne oraz ograniczony dostęp do usług rehabilitacyjnych. Zauważalnym problemem jest również wycofanie społeczne i brak chęci do uczestnictwa we wsparciu, a także mała liczba wolontariuszy towarzyszących osobom niepełnosprawnym w celu pomocy, rozmowy, zabicia samotności. Zdecydowana większość respondentów tj. 83,33% stwierdziła, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych, w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych jest raczej wystarczająca.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy socjalni wymieniali najczęściej samotność, brak opieki i pomocy ze strony rodziny, a także utrudniony dostęp do komunikacji (brak transportu). Według opinii respondentów, oferta gminy w zakresie opieki, pomocy, wsparcia i usług opiekuńczych dla osób starszych jest wystarczająca.

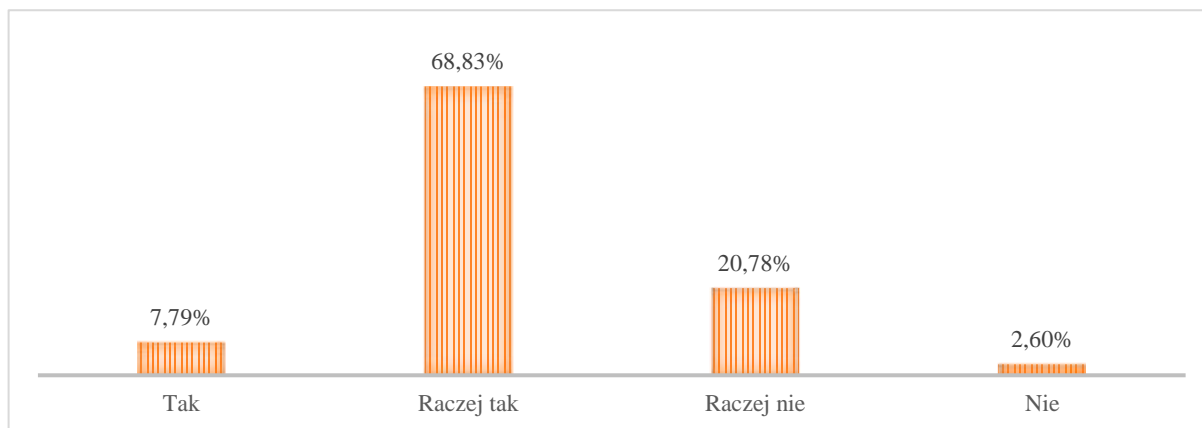
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Dobczyce wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. Większość badanych wskazało na bariery architektoniczne, a kolejno na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Zwrócono również uwagę na problemy psychologiczne oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto zdecydowana większość respondentów przyznała, że działania podejmowane na terenie gminy Dobczyce raczej uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Z kolei 20,78% badanych było przeciwnego zdania.

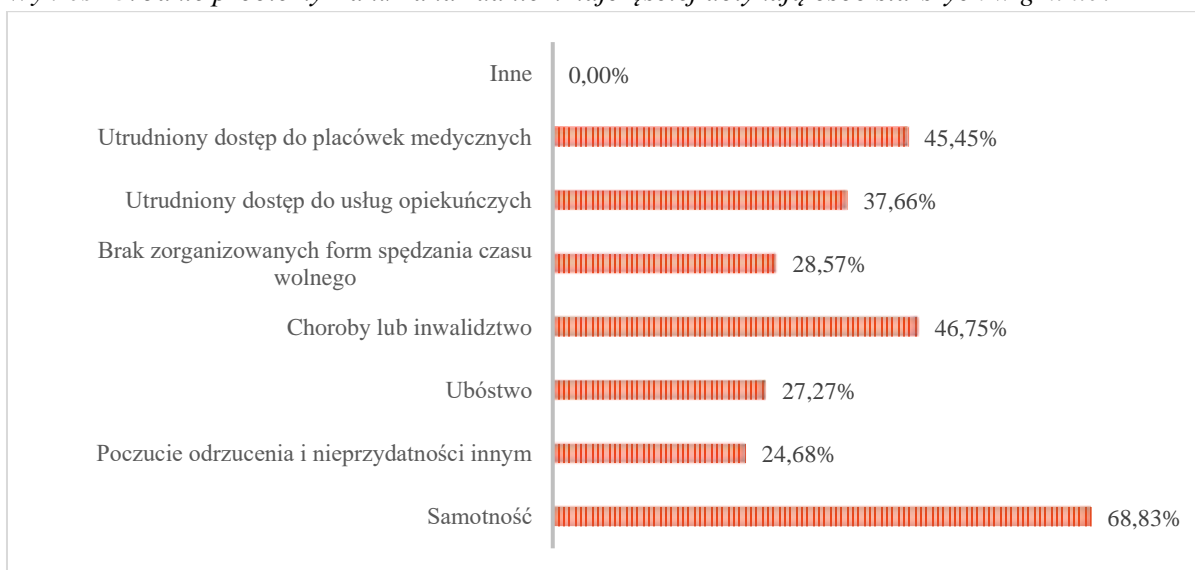
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych, podejmowanie działań w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a także integracji społecznej, utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej.

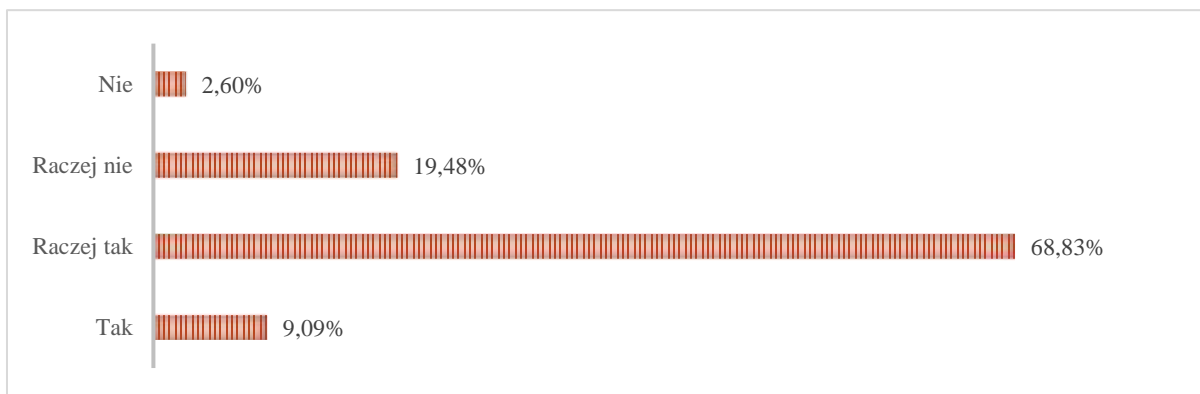
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, choroby lub inwalidztwo oraz utrudniony dostęp do placówek medycznych i usług opiekuńczych.

Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Blisko 78,00% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Dobczyce raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. 19,48% badanych wyraziło natomiast zdanie przeciwne.

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Respondenci wymienili szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych. Większość wskazała na zasadność organizacji zajęć integracyjnych, poprawiających sprawność fizyczną i umysłową, jak również rozwój zainteresowań. Istotnym jest również zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, likwidacja barier architektonicznych (m.in. utworzenie miejsc parkingowych w obrębie Urzędu, ośrodka zdrowia; podjazdów dla wózków inwalidzkich) oraz regularne wizyty pracowników MGOPS, mające na celu bieżące monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.

Instytucje wspomagające osoby niepełnosprawne oraz starsze na terenie gminy Dobczyce:

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Myślenicach

Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności a mianowicie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Uzyskanie jednego z powyższych stopni pozwala na korzystanie z szeregu form pomocy, ulg i uprawnień, takich jak, np.

- ulgi komunikacyjne, podatkowe, zwolnienia z opłat radiowo-telewizyjnych
- możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (np. w zakładzie pracy chronionej czy zakładzie aktywizacji zawodowej), możliwość korzystania ze szkoleń (w tym specjalistycznych), przyjęcie do ośrodków szkolenia zawodowego, podleganie przywilejom pracowniczym osób niepełnosprawnych,
- świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej – np. zasiłek stały,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- zasiłek pielęgnacyjny,
- korzystanie ze środowiskowego systemu wsparcia w samodzielnej egzystencji, tj. z usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
- możliwość wyrobienia karty parkingowej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Dobczycach

Środowiskowy Dom Samopomocy w Dobczycach jest samodzielną, gminną jednostką organizacyjną powołaną uchwałą Nr XX/171/2020 Rady Miejskiej w Dobczycach z dnia 28 kwietnia 2020 r. do realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy w Dobczycach realizuje zadania zlecone Gminy określone w ustawie o pomocy społecznej.

Podstawowym celem działalności Domu jest wspieranie Uczestników i ich rodzin oraz rekompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego i funkcjonowania społecznego.³¹

³¹ <http://www.mgops.dobczyce.pl/sds>

Fundacja „Okno Nadziei”

Fundacja działa od roku 2018 jako organizacja pozarządowa przy Hospicjum Domowym Specjalmed.

Zgodnie z statutem, głównymi celami Fundacji są:

- Świadczenie pełnozakresowej opieki medycznej tj. lekarskiej, pielęgniarstwa, rehabilitacyjnej, psychologicznej, zarówno ogólnej jak i specjalistycznej oraz opiekuńczej osobom, które ze względu na stan swojego zdrowia wymagają pomocy w zakresie radzenia sobie z chorobą, przebywającym w domu, w tym w szczególności osobom wymagającym opieki paliatywnej lub hospicyjnej, długoterminowej, osobom samotnym, niepełnosprawnym, zarówno dorosłym jak i dzieciom.
- Udzielanie niezbędnego wsparcia i pomocy rodzinom i bliskim w/w osób.
- Aktywizacja społeczna osób chorych i ich rodzin.
- Rozwijanie i promowanie modelu domowej opieki nad chorymi.
- Wspieranie inicjatyw związanych z minimalizacją barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych.
- Prowadzenie działalności w zakresie ochrony i promocji zdrowia, a także profilaktyki zdrowotnej.
- Inicjowanie i wspieranie innych działań o charakterze zdrowotnym, edukacyjnym i charytatywnym, w tym promocja wolontariatu i aktywizacja społeczności.
- Działalność charytatywna.
- Organizacja domu opieki z tzw. miejscami odciążeniowymi, dająca rodzinom możliwość czasowego umieszczenia osoby chorej, niepełnosprawnej, wymagającej opieki w domu pomocy społecznej.
- Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym w trudnej sytuacji życiowej.
- Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
- Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- Prowadzenie działalności w zakresie ochrony zdrowia, w szczególności prowadzenie terapii obejmujących chorych będących pod opieką Fundacji i ich rodziny, w zakresie rozwiązywania problemów medycznych i psychologicznych, świadczonych przez lekarzy, psychologów, pedagogów oraz innych specjalistów, a także duchownych.
- Uczestniczenie w finansowaniu leczenia chorych i opieki nad nimi, w szczególności pacjentów objętych opieką paliatywną i hospicyjną.
- Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób chorych oraz umożliwianie im bytowania w odpowiednich, godnych warunkach.
- Zapewnianie niezbędnego sprzętu pomocniczego, rehabilitacyjnego i medycznego.
- Rozwijanie i świadczenie usług informacyjnych, doradczych i edukacyjnych w obszarze opieki paliatywno- hospicyjnej, ochrony zdrowia, pracy socjalnej, wolontariatu.
- Udzielanie chorym wsparcia materialnego, w tym rzeczowego i finansowego.
- Prowadzenie szkoleń i warsztatów zajęciowych dla chorych oraz ich rodzin i osób bliskich, a także kształcenie rodzin w zakresie opieki nad osobą chorą w domu.
- Organizację, uczestnictwo i finansowanie działalności wydawniczej, naukowej, konferencji, sympozjów, seminariów, kursów, szkoleń, staży indywidualnych.
- Uczestnictwo w projektowaniu i udostępnianiu odpowiednich materiałów dla celów edukacyjnych, kampanii, wystaw i środków przekazu, aby wzmacniać i rozwijać działalność charytatywną w Polsce.
- Współpracę z innymi instytucjami, w tym z organami publicznymi oraz organizacjami i stowarzyszeniami świadczącymi pomoc potrzebującym.
- Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.
- Działalność zdrowotną, edukacyjną i charytatywną, a także organizację wolontariatu, w tym też organizację imprez charytatywnych i wolontariackich oraz naboru i szkolenia do wolontariatu.
- Pozyskiwanie funduszy na realizację celów statutowych.
- Organizację inicjatyw społecznych aktywizujących chorych do czynnego udziału w życiu codziennym.
- Inne formy wspierania chorych, ich rodzin i bliskich.³²

³² http://oknonadziei.org.pl/wp-content/uploads/2018/05/SKMBT_22318052812080.pdf

Stowarzyszenie Integracji Rodziny „Wież”

Zgodnie z statutem, celem Stowarzyszenia jest m.in. prowadzenie działalności polegającej na świadczeniu pomocy społecznej rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych i w wieku emerytalnym. W ramach działalności Stowarzyszenie realizuje projekty mające na celu organizację różnych form wypełniania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, rodziców i seniorów m.in. gry sportowe, zajęcia plastyczne, wycieczki, spotkania z kulturą (wyjazdy do kina, teatru), zajęcia teatralne.³³

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Myślenicach (filia w Dobzycach) dla osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- bonów szkoleniowych lub stażowych.

³³ http://wiedz.dobczyce.pl/?page_id=10

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców.³⁴

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
<p>Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).

³⁴ <https://myslenice.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych>

<p>Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą</p>	<ul style="list-style-type: none">• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.• Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego.• Refundacja składek ZUS.
--	--

Ubóstwo

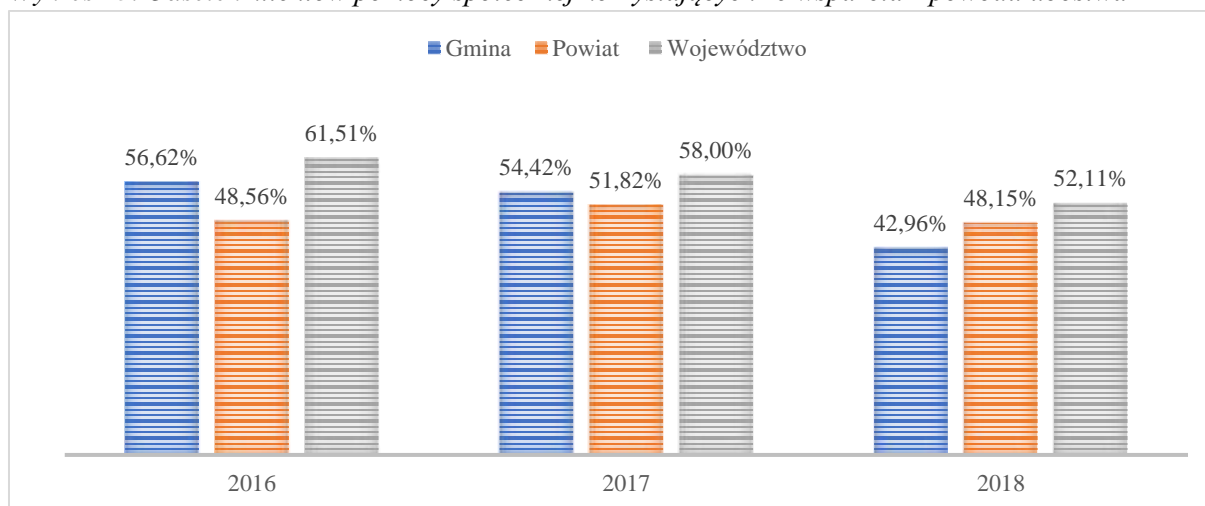
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2018 wynosił 42,96% i był niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu myślenickiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Dobczyce był najniższy.

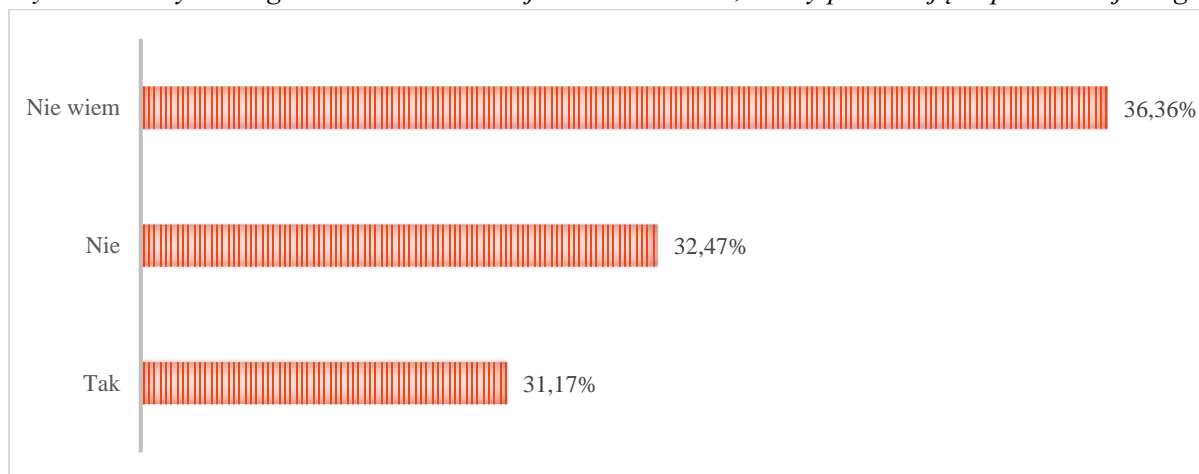
Wykres 25. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu gminy Dobczyce zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat wycieczek szkolnych). Ponad 31,00% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a kolejne 32,47% zaprzeczyło. Pozostałe 36,36% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Wykres 26. Czy według Pani/Pana w szkole jest dużo uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego?

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.³⁵

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej (Dz.U. z 2011 roku, Nr 149 poz.887 z późn. zm.) rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogą otrzymać wsparcie w postaci Asystenta rodziny, którego Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobczycach zatrudnia od 1 lipca 2012 roku.

Zadania Asystenta rodziny:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;

³⁵ Miśkiewicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

Wsparcie asystenta jest przyznawane bez względu na dochód rodziny, nie trzeba spełniać żadnych kryteriów dochodowych. Asystenta rodziny może mieć także przyznana rodzina, z której odebrano dziecko. Jego praca skupia się wówczas na tym, by stworzyć w rodzinie warunki pozwalające na powrót do niej odebranego dziecka.

Asystent rodziny zdobywszy zaufanie rodziny niezaradnej życiowo, wkracza w ich codzienne życie w miejscu ich zamieszkania i stara się wzmocnić ich zasoby, sprawić, by w przyszłości rodzina potrafiła samodzielnie rozwiązywać swoje problemy.³⁶

W 2019 roku, pomocą Asystenta rodziny objęto 17 rodzin, wychowujących łącznie 38 dzieci.³⁷

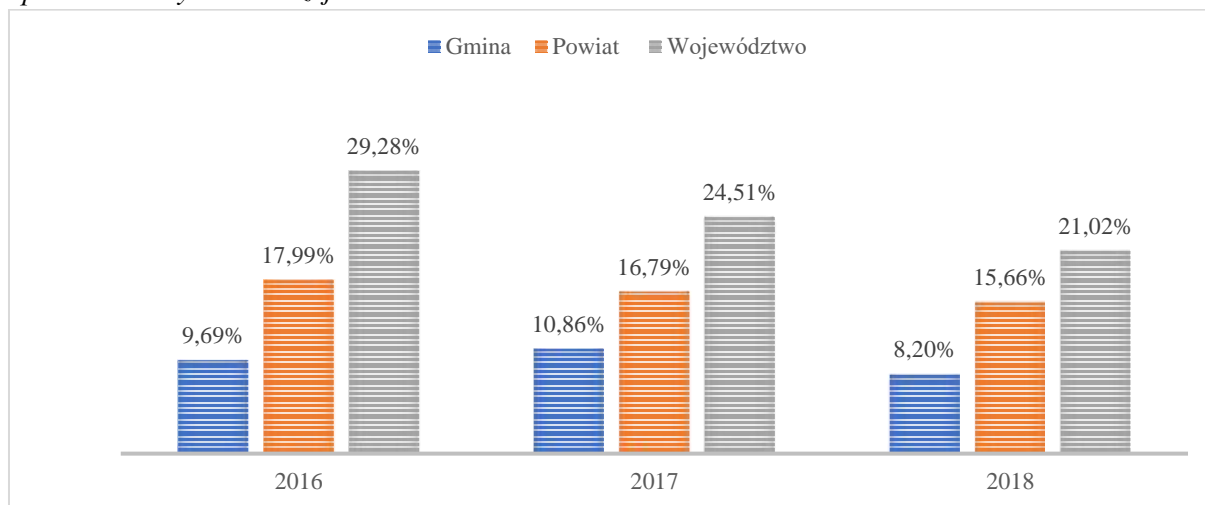
Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2018 wynosił 8,2% i był niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu myślenickiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Dobczyce na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na zdecydowanie najniższym poziomie.

³⁶ <https://mgops.dobczyce.pl/swiadczenia-i-uslugi/rodzina/asystent-rodziny>

³⁷ Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok, dostęp on-line:

https://www.dobczyce.pl/sites/default/files/bip_komunikaty/raport_o_stanie_gminy_dobczyce_za_2019.pdf

Wykres 27. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników socjalnych wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno niepełna rodzina. Częstym powodem jest również problem uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.³⁸

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.
- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.³⁹

³⁸ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

³⁹ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Dobczyce:

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W celu ograniczenia zjawiska problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Dobczyce Zarządzeniem Burmistrza Gminy i Miasta Dobczyce został powołany Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest koordynowanie i integrowanie działań podmiotów uczestniczących na obszarze danej gminy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego funkcjonującego na terenie Gminy Dobczyce wchodzi przedstawiciele:

- Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobczycach,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dobczycach,
- Komisariatu Policji w Dobczycach,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dobczycach,
- Placówek oświatowych,
- Sądu Rejonowego w Myślenicach,
- NZOZ w Dobczycach.

Analizując dane przekazane przez MGOPS w Dobczycach można zauważyć, iż na przestrzeni trzech ostatnich lat zmalała liczba formularzy w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Z przedstawionych danych wynika również, iż ogólna liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie z każdym rokiem spada.

Tabela 22. Procedura „Niebieskie Karty”

	2017				2018				2019			
Wpłynęło ogółem formularzy NK, w tym:	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
z Ośrodka Pomocy Społecznej	26	26	24	24	21	21	18	16	16	16	14	14
z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6				3				5			
z Placówek Służby Zdrowia	4				5				1			
z Policji	0				0				0			
z placówek oświatowych	20				13				9			
z innego Ośrodka Pomocy Społecznej	0				0				0			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Dobczycach

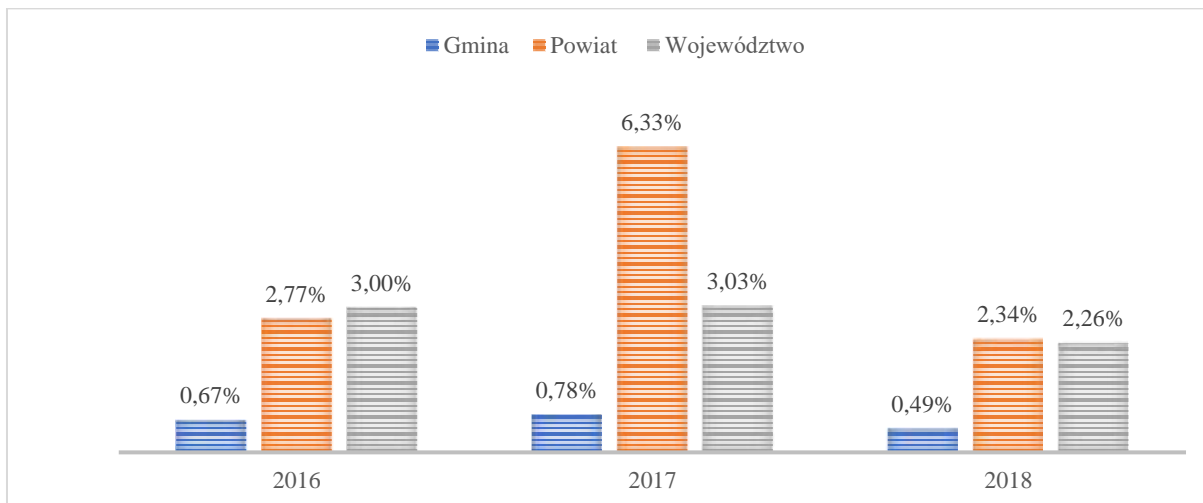
Tabela 23. Osoby doświadczające i stosujące przemoc

	2017	2018	2019
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie doświadczania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	30	21	16
Kobiety	26	20	14
Mężczyźni	4	1	1
Małoletni do 13 r. ż.	0	1	1
Nieletni w wieku 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	26	21	16
Kobiety	4	1	1
Mężczyźni	26	20	14
Nieletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Dobczycach

Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną) w roku 2018 wyniósł 0,49% i był niższy niż w latach poprzednich. W zestawieniu z danymi dla powiatu myślenickiego oraz dla całego województwa małopolskiego, wskaźnik dla gminy Dobczyce na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na zdecydowanie najniższym poziomie.

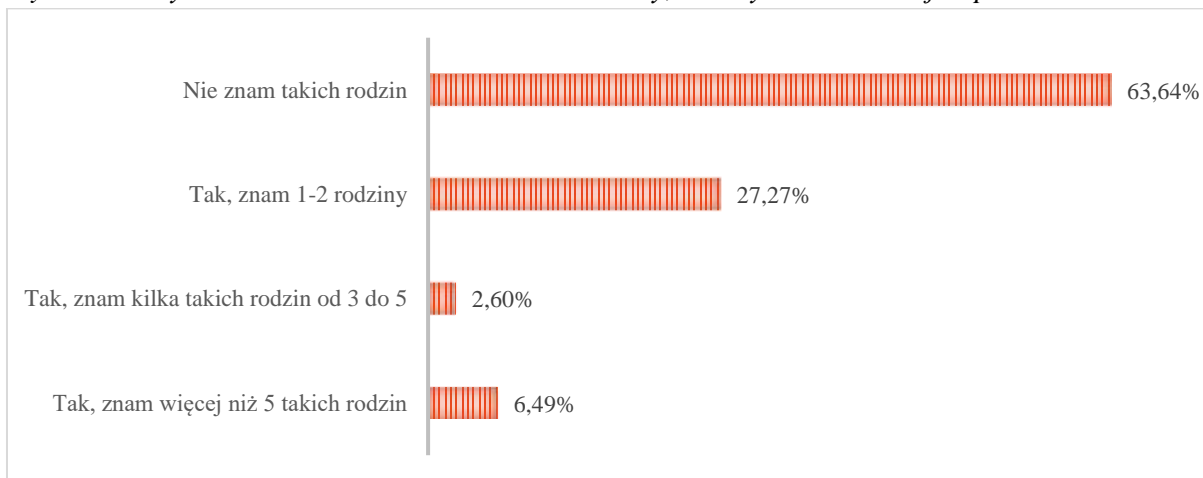
Wykres 28. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie

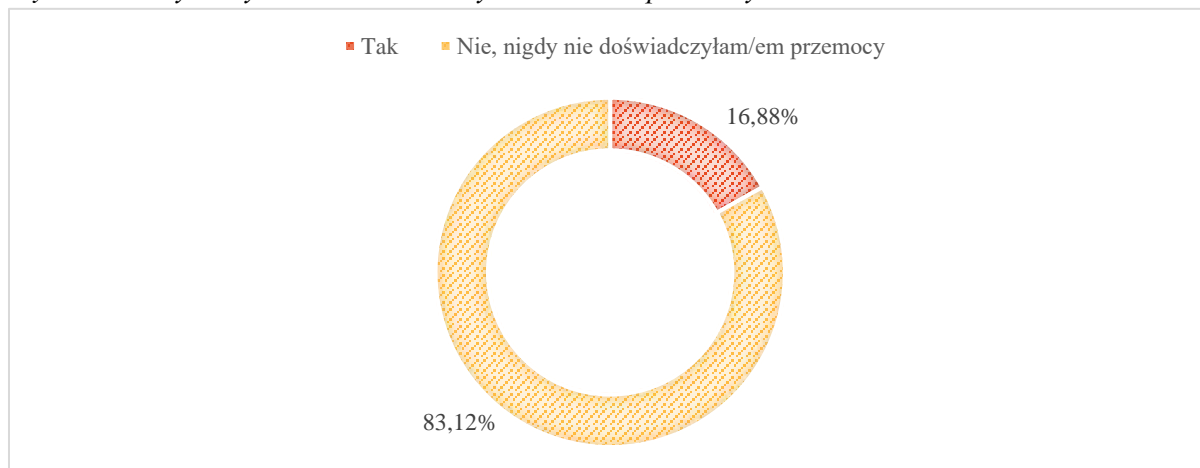
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem ponad 36,00% ankietowanych mieszkańców gminy Dobczyce z terenu gminy zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 16,88% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej mąż, a w dalszej kolejności ojciec, obydwój rodziców lub inny członek rodziny.

Wykres 29. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?

Wykres 30. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Ponadto 35,06% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie, a 2,60% stwierdziło, że jest wielu takich uczniów.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.⁴⁰

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. Większość rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat, a w dalszej kolejności upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Wielu rodziców stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Tylko jeden z rodziców przyznał, że zdarza mu się użyć siły fizycznej w przypadku złego zachowania dziecka.

⁴⁰ Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, *Dziecko krzywdzone* nr 3(28), 2009

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar przeważały natomiast deklaracje, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku. Dwoje rodziców uczniów szkół podstawowych potwierdziło, że zdarza się im użyć siły fizycznej wobec dziecka kilka razy w miesiącu.

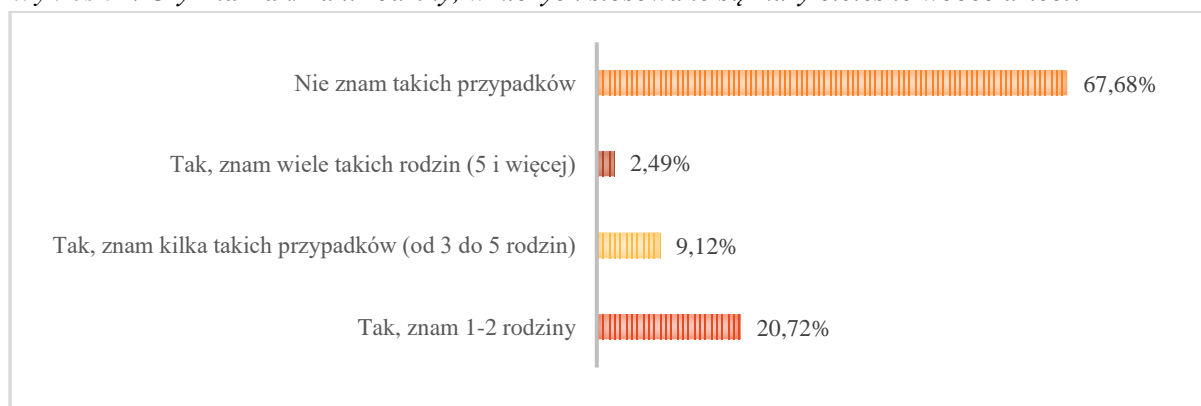
Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu gminy Dobczyce uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 7,93% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 9,09% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, 6,10% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 9,60% uczniów szkół ponadpodstawowych udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

W drodze badania okazało się również, że 57,18% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 25,69% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 17,13% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż łącznie 32,32% ankietowanych zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. 20,72% przyznało, że zna 1-2 takie rodziny; 9,12% zadeklarowało, że w swoim otoczeniu zna 3-5 rodzin dotkniętych problemem przemocy, a 2,49% ankietowanych wskazało na przedział 5 i więcej rodzin.. Pozostałe 67,68% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 31. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Dobczyce, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem. Wśród uczniów klas piątych i szóstych, 5,49% badanych przyznało się do spożywania alkoholu, a 4,22% do palenia papierosów. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych wskaźniki te były już ponad czterokrotnie wyższe.

Tabela 24. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół podstawowych

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	5,49%	24,79%
palenie papierosów	4,22%	19,01%

Ponadto wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Odsetki uczniów potwierdzających tego typu znajomości dynamicznie wzrastają wraz wiekiem badanych.

Tabela 25. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	20,25%	57,44%
palenie papierosów	23,21%	64,46%
zażywanie narkotyków	1,69%	12,81%

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Dobczyce również potwierdza, wzrost zainteresowania używaniem substancji psychoaktywnych wraz z wiekiem badanych. W grupie uczniów w wieku 17-18 lat odsetki osób, które potwierdziły kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi są blisko dwukrotnie wyższe niż w przypadku uczniów młodszych.

Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół ponadpodstawowych

Substancje psychoaktywne	Uczniowie w wieku 15-16 lat n- 230	Uczniowie w wieku 17-18 lat n- 136
spożywanie alkoholu	46,52%	85,29%
używanie narkotyków	9,57%	16,91%

Zdecydowana większość uczniów, którzy potwierdzili kontakt z alkoholem przyznała się do jego spożywania w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Należy jednak zwrócić uwagę, iż duża grupa uczniów spożywała alkohol w czasie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie, co może świadczyć o jego regularnym spożywaniu.

Czy piłaś/eś alkohol...?	Uczniowie w wieku 15-16 lat n- 230	Uczniowie w wieku 17-18 lat n- 136
kiedykolwiek w życiu	46,52% - 107 osób	85,29%- 116 osób
w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	85,05% - 91 osób	95,69%- 111 osób
w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	53,27% - 57 osób	75,86%- 88 osób

36,45% uczniów w wieku 15-16 lat oraz 65,52% w wieku 17-18 lat przyznało, że zdarzyło się im upić napojem alkoholowym. W obydwu grupach wiekowych najbardziej popularnym napojem alkoholowym jest piwo, a w dalszej kolejności wódka.

Najbardziej popularnym narkotykiem wśród uczniów szkół ponadpodstawowych okazała się marihuana. 45,45% uczniów w wieku 15-16 lat oraz 65,22% uczniów w wieku 17-18 lat przyznało się do kontaktu z marihuaną w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, co może świadczyć o jej regularnym używaniu.

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli szkół z terenu gminy Dobczyce. Z pozyskanych danych wynika, iż problem używania środków psychoaktywnych dynamicznie nasila się wraz z wiekiem uczniów. Zdecydowana większość nauczycieli szkół ponadpodstawowych potwierdza, że w szkole są uczniowie, którzy palą papierosy oraz piją alkohol. Wysokie są również wskaźniki odpowiedzi potwierdzających kontakt uczniów szkół ponadpodstawowych z narkotykami. Odpowiedzi badanych wskazują, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku palenia papierosów i spożywania alkoholu.

Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Używanie substancji psychoaktywnych	Nauczyciele SP	Nauczyciele ZSP
Spożywanie alkoholu		
Według mnie wielu uczniów miało już kontakt z alkoholem	10,71%	90,48%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie pili już alkohol	48,21%	4,76%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z alkoholem	41,07%	4,76%
Palenie papierosów		
W mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy palą papierosy	5,36%	95,24%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie palą papierosy	53,57%	4,76%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy palą papierosy	41,07%	0,00%
Zażywanie narkotyków		
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z narkotykami	0,00%	33,33%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z narkotykami	14,29%	52,38%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z narkotykami	85,71%	14,29%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Na podstawie pozyskanych danych można natomiast stwierdzić, iż wraz z wiekiem uczniów wzrasta możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych, szczególnie jeśli chodzi o zakup alkoholu.

Blisko 17,00% z ogółu badanych stwierdziło, że osoby niepełnoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu, a wśród miejsc wskazywali najczęściej sklep monopolowy w rynku w Dobczycach oraz sklep Żabka. Nauczyciele zwrócili również uwagę, iż często uczniowie poniżej 18 roku życia korzystają z pomocy pełnoletnich znajomych, by pozyskać napoje alkoholowe. Kilku nauczycieli biorących udział w ankiecie potwierdziło również łatwy dostęp do narkotyków. Nie potrafili wskazać konkretnych miejsc ale przyznali, że uczniowie znają dilerów w środowisku szkolnym, a na imprezach, w których biorą udział uczniowie zawsze znajdzie się ktoś kto posiada tego typu środki psychoaktywne na sprzedaż.

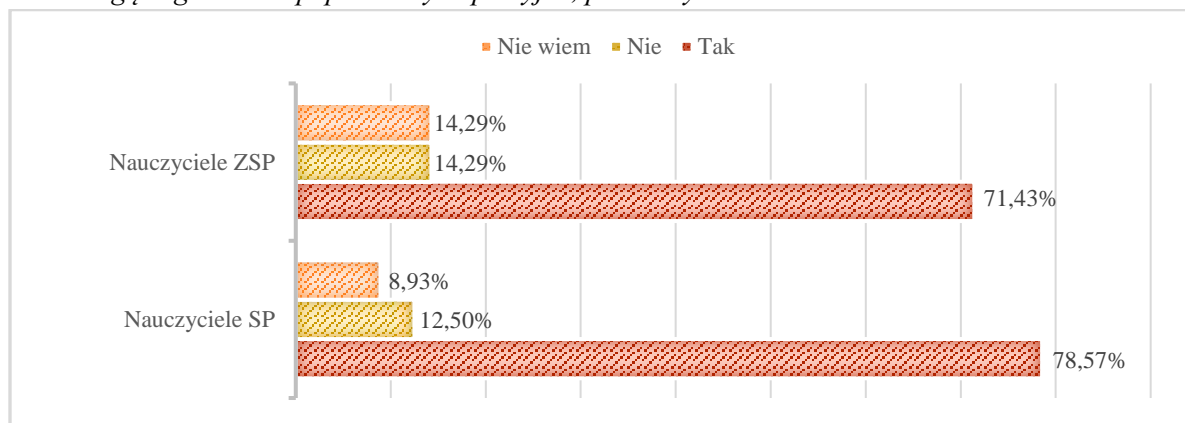
Tabela 28. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?

Dostępność substancji psychoaktywnych	Nauczyciele SP	Nauczyciele ZSP
Alkohol		
Tak, wiem gdzie alkohol sprzedawany jest osobom niepełnoletnim	8,93%	38,10%
Nie, uczniowie niepełnoletni nie mają łatwego dostępu do alkoholu	33,93%	19,05%
Nie mam zdania w tym temacie	57,14%	42,86%
Narkotyki		
Tak, wiem, gdzie uczniowie mogą zdobyć narkotyki	3,57%	9,52%
Nie, uczniowie nie mają łatwego dostępu do narkotyków	28,57%	14,29%
Nie mam zdania w tym temacie	67,86%	76,19%

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Niepokojącym jest, iż 76,72% ogółu nauczycieli przyznało, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem.

Wykres 32. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?

Większość nauczycieli tj. 74,03% przyznało również, że szkoły zapewniają odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. Odmiennie zdanie w tym zakresie wyraziło 14,29% ogółu respondentów. Pozostałe 11,69% badanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.⁴¹

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu gminy Dobczyce, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

⁴¹ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, *Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży*, 2011

Jak wynika z pozyskanych danych, zarówno rodzice dzieci młodszych jak również starszych, najczęściej odpowiadali, że mają bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Ponadto zdecydowana większość rodziców przyznała, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają na temat swoich problemów. Najwyższe odsetki stanowiły odpowiedzi rodziców wskazujące, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Większość rodziców uczestniczących w badaniu ma świadomość tego jak ich dziecko spędza swój wolny czas. Taką odpowiedź wskazało 95,12% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 85,35% uczniów szkół ponadpodstawowych. Zdecydowana większość rodziców przyznała również, że zna kolegów, znajomych, z którymi spotyka się ich dziecko.

Dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość tj. zaprzeczyła. Odsetek ankietowanych podejrzewających, że ich dziecko pali jest zdecydowanie wyższy w przypadku rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych, można zatem stwierdzić, iż problem palenia papierosów nasila się wraz z wiekiem uczniów.

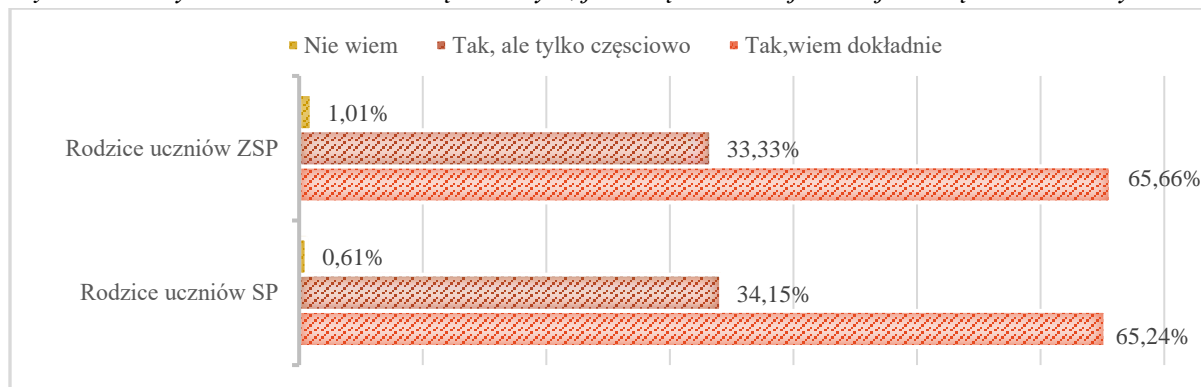
Podobnie wygląda sytuacja w przypadku spożywania napojów alkoholowych. Na podstawie pozyskanych danych można stwierdzić, iż upojenia alkoholowe częściej zdarzają się wśród uczniów starszych, natomiast jak przyznają rodzice są to najczęściej zdarzenia jednorazowe.

Gdy zapytano ankietowanych czy zdarzyło się ich dziecku użyć środków odurzających-narkotyków lub dopalaczy, zdecydowana większość rodziców zaprzeczyła by taka sytuacja miała miejsce. 3,03% rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych potwierdziło jednorazowe przypadki używania tego rodzaju substancji psychoaktywnych przez swoje dzieci.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Dobczyce, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 21,34% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 16,67% uczniów szkół ponadpodstawowych.

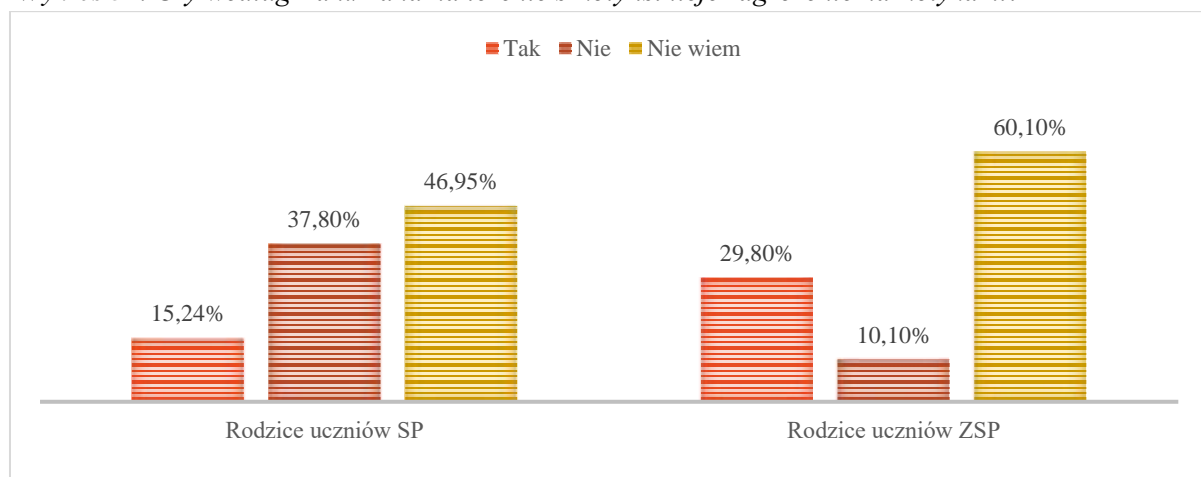
Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Dość liczne były odpowiedzi potwierdzające częściową wiedzę w tym zakresie. Tylko trzech rodziców przyznało się do całkowitego braku informacji na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych.

Wykres 33. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?

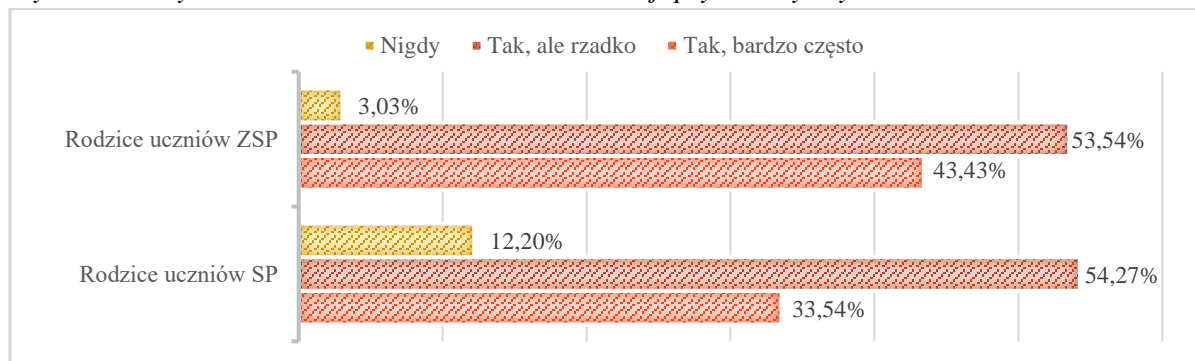
Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami większość nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Występowanie problemu potwierdziło 15,24% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 29,80% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Wykres 34. Czy według Pani/Pana na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami?

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych. Znalazła się również grupa rodziców, którzy przyznali, iż nigdy nie podejmują takich rozmów z dziećmi.

Wykres 35. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?

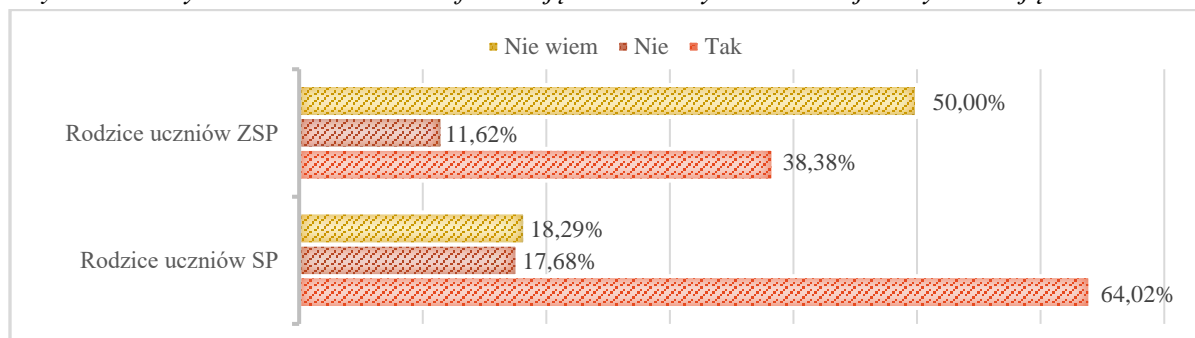

Nieco niepokojącym jest wynik, iż 51,66% ogółu respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 48,34% zadeklarowało, że posiada wiedzę w tym zakresie.

Ankietowani zostali także zapytani o to, czy ich zdaniem szkoła zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. W przypadku rodziców uczniów szkół podstawowych, 43,29% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, 18,90% wyraziło zdanie przeciwne, natomiast pozostałe 37,80% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Wśród rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych pojawiło się 44,95% odpowiedzi wskazujących na wystarczający poziom wsparcia psychologicznego, 6,06% stanowiły opinie negatywne, a pozostałe 48,99% respondentów nie potrafiło udzielić konkretnej odpowiedzi.

Jeśli chodzi o ofertę zajęć dodatkowych organizowanych w szkole, rodzice uczniów szkół podstawowych najczęściej skłaniali się ku twierdzeniu, że jest ona wystarczająca. W przypadku rodziców uczniów starszych przeważały deklaracje wskazujące na brak jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 36. Czy Pani/Pana zdaniem oferta zajęć dodatkowych w szkole jest wystarczająca?

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Jako kluczowe respondenci wskazali organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów a także organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. 5,52% rodziców wskazało również swoje propozycje działań m. in. organizowanie spotkań z ludźmi, którzy mieli do czynienia z danym problemem (np. z osobami, które wyszły z uzależnień), spotkania z przedstawicielami instytucji, które walczą z nałogami w celu uświadamiania młodych ludzi na temat skutków ubocznych używania substancji psychoaktywnych czy też konsekwencji prawnych.

Przemoc rówieśnicza

Z diagnozy społecznej wynika, iż uczniowie szczególnie narażeni są na agresję słowną, ośmieszanie i poniżanie. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Ponadto, wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 29. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spotykane przejawy przemocy poza szkołą	10,97%	18,18%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	6,33%	18,60%

Cyberprzemoc

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu gminy Dobczyce. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 30. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Doświadczenie cyberprzemocy	16,46%	36,36%
Stosowanie cyberprzemocy	2,11%	14,05%

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*) to wirus wywołujący zespół ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej- jednostkę chorobową nazwaną COVID-19 (*coronavirus disease-19*). Pierwsze zachorowania na COVID-19 odnotowano w grudniu 2019 roku w Chinach. W styczniu 2020 roku choroba zaczęła się szybko rozprzestrzeniać na całym obszarze Chin kontynentalnych, z epicentrum w mieście Wuhan. Wirus SARS-CoV-2 okazał się wysoce zakaźny, a przenoszony z człowieka na człowieka drogą kropelkową bardzo szybko dotarł do najbardziej odległych części świata. Już po dwóch miesiącach od wybuchu epidemii w Wuhan, COVID-19 osiągnął rozmiary pandemii, co ogłosiła Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) dnia 11 marca 2020 r.

Pierwszy przypadek zakażenia wirusem w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 w szpitalu w Zielonej Górze, gdzie zdiagnozowano zachorowanie 66-letniego mężczyzny, który przyjechał autokarem z Niemiec. Od 14 marca obowiązywał w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a od 15 marca wprowadzono na granicach Polski kordon sanitarny, znacząco ograniczający ruch graniczny. Z kolei od 20 marca, zgodnie z rozporządzeniem ministra zdrowia Łukasza Szumowskiego, obowiązuje w Polsce stan epidemii.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii wprowadzono szereg ograniczeń i obostrzeń dotyczących życia społecznego m.in. funkcjonowania placówek oświatowych, instytucji publicznych, zakładów pracy, sklepów, lokali usługowych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa. Decyzją rządu zamknięte zostały wszystkie placówki oświatowe, szkoły, przedszkola, żłobki. Wprowadzone zostały ograniczenia w funkcjonowaniu galerii handlowych, sklepów branżowych. Zamknięto wszystkie zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, salony tatuażu i piercingu. Zawieszono również wykonywanie zabiegów rehabilitacyjnych i masaży. Zamknięte zostały hotele i inne miejsca noclegowe, kina, teatry, instytucje kultury, obiekty sportowe, sale zabaw, restauracje, puby. Wprowadzono zakaz przebywania na plażach i terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczył m.in. parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych. Wprowadzono także ograniczenia w przemieszczaniu się oraz zakaz gromadzenia się czyli m.in. organizacje imprez masowych, wesel itp. Pandemia z dnia na dzień unieruchomiła niemal jedną trzecią mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Ograniczenia podjęte wskutek epidemii najbardziej dotknęły branżę turystyczną, transport, przewoźników lotniczych, gastronomię, organizatorów imprez masowych, teatry, kina, branżę fashion, galerie handlowe oraz przemysł farmaceutyczny.

Według wyliczeń Centrum Analiz Ekonomicznych ponad 780 tys. pracowników w Polsce jest szczególnie narażonych na negatywne gospodarcze konsekwencje pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, a 57% z nich stanowią kobiety. Przewiduje się ogólne pogorszenie sytuacji na rynku pracy, należy zatem skupić się na efektywnej informacji przedsiębiorców oraz sprawnej realizacji działań pomocowych w ramach dostępnych programów tarczy antykryzysowej.

W wyniku pandemii COVID-19 sytuacja w podstawowych obszarach społeczno-gospodarczych w okresie trzech kwartałów br. była gorsza niż rok wcześniej. Poniżej poziomu sprzed roku ukształtowała się m.in. produkcja sprzedana przemysłu, produkcja budowlano-montażowa oraz sprzedaż detaliczna. Zmniejszyło się przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, wyższe niż przed rokiem było bezrobocie rejestrowane. W trzecim kwartale br. w niektórych obszarach obserwowano poprawę: wzrosła w skali roku produkcja przemysłowa i sprzedaż detaliczna; pogłębił się natomiast spadek produkcji w budownictwie.⁴²

Aktualnie cały obszar Polski objęty jest tzw. „strefą czerwoną”, gdzie obowiązują dodatkowe obostrzenia i ograniczenia, mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się epidemii. Sytuacja monitorowana jest w trybie ciągłym, a zakres obostrzeń aktualizowany jest na bieżąco.

Zgodnie zdanymi Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Myślenicach na dzień 17 listopada 2020 r. w gminie Dobczyce potwierdzono od początku epidemii 342 przypadki zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2, w tym 242 osoby uznane są za ozdrowieńców.

Aktualnie największym problemem jest utrudniony dostęp do lekarzy POZ, gdyż większość Ośrodków Zdrowia nadal pozostaje zamknięta lub funkcjonuje z dużymi ograniczeniami.

⁴² Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I-III kwartał 2020 r.*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/informacje-o-sytuacji-spooleczno-gospodarczej/sytuacja-spooleczno-gospodarcza-kraju-we-wrzesniu-2020-r,1,101.html>

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Dobczyce oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Dobczyce;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Dobczyce oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Dobczyce uwzględniono takie obszary jak:

- 1) Ochrona zdrowia;
- 2) Pomoc społeczna;
- 3) Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
- 4) Rynek pracy;
- 5) Edukacja;
- 6) Problemy osób starszych, niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej- działalność Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej oraz Przychodni Specjalmed.
- Działalność przychodni specjalistycznych przy NZOZ oraz w Przychodni Specjalmed.
- Działalność Fundacji „Okno Nadziei” przy Hospicjum Domowym Specjalmed.
- Funkcjonowanie siedmiu ogólnodostępnych aptek.

Słabe strony

- Utrudniony dostęp do lekarzy POZ z uwagi na trwającą sytuację epidemiologiczną.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Brak opieki całodobowej.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Poszerzenie oferty programów zdrowotnych dla osób starszych (np. rehabilitacyjnych), wprowadzenie bezpłatnych pakietów badań dla ludzi młodych.
- Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki prozdrowotnej.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiologiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę MGOPS.
- Zaangażowanie pracowników MGOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Działalność Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca ogólna liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MGOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin w Dobzyczach.
- Działalność Punktu dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Działalność Grupy samopomocowej AA „Zapora” Dobczyce.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Malejąca liczba wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. programów, warsztatów, konkursów, imprez rekreacyjnych połączonych z profilaktyką.
- Udział w kampaniach społecznych dotyczących profilaktyki uzależnień i trzeźwości kierowców.
- Udzielenie dotacji organizacjom pozarządowym na realizację zadań związanych z organizacją czasu wolnego oraz wypoczynku letniego z programami profilaktyki uzależnień.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że blisko 60,00% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (blisko 30,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (ponad 10,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 29,87% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.

Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości (m.in. atrakcyjne tereny inwestycyjne), a co za tym idzie tworzenie nowych miejsc pracy.
- Funkcjonowanie Strefy Przemysłowej.
- Działalność Izby Gospodarczej Dorzecza Raby wspierającej małą i średnią przedsiębiorczość na terenie gminy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Spadek chęci do działania oraz zmian, szczególnie w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3, co wpływa na wolniejszą aktywizację zawodową kobiet.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19)
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Relatywnie dobra dostępność do infrastruktury przedszkolnej.
- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć szkół podstawowych.
- Dostępność szkół ponadpodstawowych (m.in. funkcjonowanie Zespołu Szkół im. Józefa Tischnera w Dobczycach, inne szkoły publiczne na terenie powiatu myślenickiego).
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa i kulturalna.

Słabe strony

- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3 (jeden żłobek na terenie gminy).
- Brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci, w szczególności niepełnosprawnych i autystycznych oraz na terenach wiejskich.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne)
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością nauki zdalnej wprowadzonej w związku z sytuacją epidemiologiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników MGOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Dobczycach.
- Działalność Fundacji „Okno Nadziei” przy Hospicjum Domowym Specjalmed.
- Działalność Stowarzyszenia Integracji Rodziny „Więź”.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Istniejące bariery architektoniczne i komunikacyjne.
- Niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Brak zorganizowanych form czasu wolnego.
- Niechęć ze strony osób niepełnosprawnych do aktywizacji zawodowej.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby niepełnosprawne w życie społeczne (np. utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej).
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Dobczyce wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (33,77%), a następnie zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (32,47%). Na kolejnych pozycjach zostały również wskazane działania ukierunkowane na wsparcie rodzin wielodzietnych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie alkoholizmowi, wsparcie osób starszych oraz zapewnienie opieki w żłobkach.

Tabela 29. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

33,77%	Ochrona zdrowia
32,47%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
18,18%	Wspieranie rodzin wielodzietnych
16,88%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie Przeciwdziałanie alkoholizmowi Wsparcie osób starszych Zapewnienie opieki w żłobkach
10,39%	Przeciwdziałanie ubóstwu Pomoc osobom niepełnosprawnym
9,09%	Przeciwdziałanie narkomanii
6,49%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
5,19%	Ograniczanie bezrobocia
1,30%	Zapobieganie bezdomności Inne (np. bezdomne i zaniedbane zwierzęta, brak konsultacji społecznych, wsparcie Policji)

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywizację lokalnych społeczności, poprawę poziomu i jakości życia, co przekłada się na działania na rzecz włączenia społecznego, aktywizacji zawodowej, rozwoju usług społecznych oraz kształtowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej w gminie Dobczyce połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Działanie asystentów rodziny (podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, by mogli skutecznie pomagać rodzinom, które potrzebują tego wsparcia);
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;

- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Organizacja spotkań animacyjnych i aktywizacyjnych;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągle w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia z terenu gminy, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba szkoleń oraz projektów skierowanych do rodziny;
- ✓ Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- ✓ Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- ✓ Liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe;
- ✓ Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ Liczba zorganizowanych programów integracyjnych dla rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- ✓ Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;

- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - niepełnosprawnych,
 - młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
 - bezrobotnych po 50 roku życia;
 - bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19;
- Pomoc w utrzymaniu dotychczasowych miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorców w ramach programów tzw. tarczy antykryzysowej wprowadzonej w związku z pandemią Covid-19;
- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Organizowanie spotkań osób długotrwale bezrobotnych z potencjalnymi pracodawcami;
- Realizowanie spotkań, które mają na celu promowanie idei samozatrudnienia.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, świetlice z terenu gminy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- ✓ Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- ✓ Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- ✓ Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia;
- ✓ Liczba zorganizowanych spotkań z pracodawcami;
- ✓ Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- ✓ Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali ze wsparcia w ramach tarczy antykryzysowej;
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych; wsparcie już istniejącej Grupy samopomocowej AA „Zapora” Dobczyce;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, Ośrodków Zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych, szkołach, Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury, Regionalnym Centrum Oświatowo- Sportowym, świetlicach.
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;
- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieka lekarska);

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami przemocy w rodzinie;
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia z terenu gminy, świetlice z terenu gminy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;
- ✓ Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- ✓ Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych;
- ✓ Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;

- ✓ Liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- Organizacja opieki wychnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Wsparcie instytucji działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych (m.in. Środowiskowego Domu Samopomocy w Dobczycach, Fundacji „Okno Nadziei”, Stowarzyszenia Integracji Rodziny „Więź”);
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;

- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych (np. Klub Seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku).

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2021-2027

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodki zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne, świetlice.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- ✓ Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- ✓ Liczba zrealizowanych inwestycji w celu likwidacji barier architektonicznych;
- ✓ Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.
- ✓ Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;

- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Dobczyce, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Dobczyce na lata 2021-2027 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy i Miasta Dobczyce, Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobzycach, Powiatowy Urząd Pracy.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów społecznych Gminy Dobczyce będzie Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobzycach.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców w latach 2014- 2019	13
Tabela 2. Przyrost naturalny w latach 2014-2019	14
Tabela 3. Placówki wychowania przedszkolnego na terenie gminy	16
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie gminy	17
Tabela 5. Oferta gminy w zakresie opieki nad dziećmi	18
Tabela 6. Przepięstwa stwierdzone (oszacowanie) na terenie gminy w latach 2014-2019.....	22
Tabela 7. Imprezy kulturalne na terenie gminy Dobczyce w 2019 r.....	26
Tabela 8. Liczba osób pracujących w gminie Dobczyce w latach 2016-2019.....	32
Tabela 9. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Dobczyce.....	36
Tabela 10. Osoby korzystające z pomocy Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	39
Tabela 11. Powody przyznawania pomocy społecznej	39
Tabela 12. Odbiorcy pomocy społecznej	39
Tabela 13. Korzystający ze świadczeń rodzinnych i wychowawczych w latach 2016-2018.....	40
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Dobczyce w latach 2016-2019.....	43
Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	44
Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2017-2019.....	48
Tabela 17. Liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin w Dobczycach, Punktu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Grupy AA "Zapora" Dobczyce	48
Tabela 18. Liczba zdarzeń mających związek z alkoholem, wykazanych przez Policję w Dobczycach	49
Tabela 19. Liczba zgłoszonych przypadków dotyczących narkomanii w gminie Dobczyce.....	53
Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek	54
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON.....	63
Tabela 22. Procedura „Niebieskie Karty”	72
Tabela 23. Osoby doświadczające i stosujące przemoc	72
Tabela 24. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół podstawowych.....	76
Tabela 25. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	76
Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów szkół ponadpodstawowych.....	77
Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	78
Tabela 28. Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?	79
Tabela 29. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.....	85
Tabela 30. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	85

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gmina Dobczyce- sołectwa.....	12
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców na płeć- statystyki na rok 2019.....	13
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2019.....	15
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?	19
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	21
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?.....	28
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?.....	29
Wykres 8. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2016-2019	32
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2016-2019	33
Wykres 10. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	37
Wykres 11. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?.....	37
Wykres 12. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej w latach 2016-2018	40
Wykres 13. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w latach 2016-2018.....	41
Wykres 14. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.....	41
Wykres 15. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezrobocia	43
Wykres 16. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?.....	45
Wykres 17. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	45
Wykres 18. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu	51
Wykres 19. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności	55
Wykres 20. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	55
Wykres 21. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?	56
Wykres 22. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	57
Wykres 23. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	57

Wykres 24. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	58
Wykres 25. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa	66
Wykres 26. Czy według Pani/Pana w szkole jest dużo uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego?	66
Wykres 27. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.....	69
Wykres 28. Odsetek klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie	73
Wykres 29. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc w rodzinie?.....	73
Wykres 30. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?	74
Wykres 31. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?.....	75
Wykres 32. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?.....	80
Wykres 33. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?	82
Wykres 34. Czy według Pani/Pana na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami?.....	82
Wykres 35. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?.....	83
Wykres 36. Czy Pani/Pana zdaniem oferta zajęć dodatkowych w szkole jest wystarczająca?	83

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
3. Główny Urząd Statystyczny, *Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju – I–III kwartał 2020 r.*;
4. *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobczyce na 2020 rok*
5. Halemba. K, Izdebska. A, *Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje*, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009
6. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
7. Miśkowicz. M, *Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych*, Łódź 2013
8. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*;
9. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*
10. *Projekt Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”*
11. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*
12. *Strategia Rozwoju Gminy Dobczyce na lata 2016-2022*
13. *Raport o stanie Gminy i Miasta Dobczyce za 2019 rok*
14. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, *Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży*, 2011

Źródła internetowe

<https://bdl.stat.gov.pl>

<https://www.dobczyce.pl>

<http://igdr.pl>

<http://www.mgokis.dobczyce.pl/>

<http://www.mgops.dobczyce.pl>

<https://myslenice.praca.gov.pl>

<http://www.niebieskalinia.pl>

<http://www.obserwator.rops.krakow.p>

<http://oknonadziei.org.pl>

<http://www.parpa.pl>

<https://www.polskawliczbach.pl>

<http://rcos.dobczyce.pl>

<https://specjalmed.pl/>

<http://wiesz.dobczyce.pl>